

Stori bilong Ol Makabi Buk 2 Tok i go pas

Namba 2 buk bilong ol Makabi i tok long ol samting i bin kamap long ol Juda, long taim Onias namba 3 i stap hetpris i go inap long taim Nikanor i dai. Bikpela hap bilong dispela buk i stori long wankain samting olsem 1 Makabi sapta 1-7.

Dispela buk i gat strongpela tingting long ol man i mas holimpas lo bilong God, na long God bai i mekim gut long ol manmeri i bin dai long han bilong ol birua, long wanem, ol i no laik lusim bilip long God na pasin bilong lotu bilong ol.

Long dispela buk ol i save kaunim ol yia stat long taim kantri Siria i kamap, em 312 yia bipo long taim bilong Krais. Dispela ol samting i kamap insait long samting olsem 20 yia, stat long yia 132 bilong kantri Siria, em 180 yia bipo long taim bilong Krais, na i go inap long yia 152 bilong kantri Siria, em 161 yia bipo long taim bilong Krais.

Ol pas i go long ol Juda i stap long Isip

(Sapta 1-2)

*Ol Juda long Jerusalem i raitim pas long ol brata
long Isip*

¹“Ol Juda i stap long Jerusalem na long kantri Judia, ol i givim gude i go long ol brata i stap long

Isip. Bel isi na gutpela taim i ken i stap wantaim yupela.

² Mipela i prea, bai God i ken mekim gut long yupela na tingim kontrak em i bin mekim wantaim Abraham na Aisak na Jekop, em ol gutpela wokman bilong em. ³ God i ken strongim yupela long lotuim em na long bihainim gut olgeta laik bilong em long bel na spirit bilong yupela olgeta. ⁴ Mipela i prea bai em i mekim yupela i redi long bihainim ol lo bilong em na em i ken givim gutpela taim long yupela. ⁵ Mipela i askim em long harim ol prea bilong yupela, na lusim ol rong bilong yupela. Na sapos yupela i painim taim nogut, em i no ken lusim yupela. ⁶ Mipela olgeta lain i stap hia long Jerusalem i wok long prea nau bilong helpim yupela.

⁷ “Long yia 169, taim Demitrius namba 2 i stap king bilong Siria, mipela ol Juda i bin raitim wantaim pas i go long yupela. Na mipela i bin stori long bikpela hevi i bin kamap long mipela. Long dispela taim Jeson i wok long bagarapim kantri bilong ol manmeri bilong God na gavman bilong king wantaim. Na ol poroman bilong en i bin helpim em. ⁸ Ol i kukim veranda bilong tempel na ol i kilim i dai ol man i no bin mekim rong. Na mipela i singaut long God, na em i harim ol prea bilong mipela. Mipela i bin mekim ofa wantaim plaua bilong wit, na mipela i bin laitim ol lam. Na mipela i bin putim ol bret i stap long ai bilong Bikpela. ⁹ Nau mipela i gat bikpela laik bai yupela tu i mas bihainim Ol Bikpela De Bilong I Stap

Long Haus Win long mun Kislev.* Mipela i raitim dispela pas long yia 188.”

PAS I GO LONG ARISTOBULUS King Antiokus i dai

¹⁰ “Mipela ol manmeri bilong Jerusalem na Judia na ol memba bilong palamen, wantaim Judas, mipela i tok gude tru long yu, Aristobulus, yu memba bilong lain bilong ol pris na tisa bilong King Tolemi. Gude tru long ol Juda i stap long Isip. Mipela i laik bai yupela i ken i stap orait tasol.

¹¹ “Oltaim mipela i save tenkyu long God, long wanem, em i no larim bagarap i kamap long mipela, tasol em i helpim mipela long pait long king. ¹² Em yet i bin rausim ol birua i kirapim pait long Jerusalem. ¹³ Long dispela taim, King Antiokus wantaim traipela lain ami i bin i go long kantri Persia. Na i luk olsem i no gat man inap long winim ol. Tasol ol pris bilong god meri Nanea i bin trikim Antiokus na winim em wantaim ol ami bilong em. ¹⁴ Taim Antiokus wantaim ol pren bilong en i bin kam long haus lotu i luk olsem em i bin kam bilong maritim dispela god meri Nanea. Tasol em i giaman. Em i ting tasol long stilim ol naispela samting bilong haus lotu olsem pe bilong marit. ¹⁵ Ol pris i lukautim haus lotu i bin lainim ol naispela samting insait long haus lotu. Tasol taim king wantaim ol liklik lain man i kam insait long banis bilong haus lotu, ol pris i pasim dua. ¹⁶ Na ol i opim wanpela dua hait i stap long banis, na ol i tromoim planti ston long king wantaim ol

* **1:9:** Mun Kislev em namba 9 mun bilong ol Juda. Em i save kamap long mun Novemba na Disemba bilong yumi. **1:13:** 1 Mkb 6.1-4, 2 Mkb 9.1-10

lain bilong em na kilim olgeta i dai. Na ol pris i katim bodi bilong ol dispela lain na ol i tromoim ol het i go long ol man i stap ausait long banis bilong haus lotu. ¹⁷ Biknem i go long yu, God, long olgeta samting. Na biknem tru i go long yu, long wanem, yu bin mekim i dai ol dispela lain nogut.

Paia i kukim ofa bilong Nehemia

¹⁸ “Klostu nau ol bikpela de bilong lotu bai i kamap long de namba 25 bilong mun Kislev. Mipela i tingim dispela de ol i bin rausim ol giaman god long tempel, na mipela i laik tokim yupela, bai yupela tu i ken amamas long Ol Bikpela De Bilong I Stap Long Haus Win. Yupela i mas tingim tu dispela paia i bin kamap long taim Nehemia, em man bilong sanapim gen haus bilong God na alta, em i bin mekim wanpela ofa.† ¹⁹ Long taim ol i bin kalabusim ol tumbuna bilong yumi na bringim ol i go long Persia, ol gutpela pris i kisim hap paia long alta na ol i haitim dispela paia long wanpela hul wara i drai pinis. Ol bin haitim gut tru, na i no gat wanpela man i bin lukim dispela paia. ²⁰ Planti yia bihain, long taim God yet i makim, king bilong Persia i salim Nehemia i go bek long Jerusalem. Na Nehemia i askim ol tumbuna bilong dispela lain pris i bin haitim paia, long go na painim dispela paia gen. Tasol

† **1:18:** Bihain long taim ol Babilon i bagarapim Jerusalem, Nehemia i bin i go long Jerusalem na wokim gen ol banis bilong taun. Tasol pastaim ol arapela man i bin i go na sanapim gen haus bilong God. I no Nehemia yet i bin mekim dispela wok. Dispela stori i stap long lain 18 i go 36, em i no kam long Buk bilong Nehemia o long wanpela hap bilong Baibel. Em i olsem wanpela tumbuna stori bilong ol Juda.

ol i kam bek na ol i tokim ol lain bilong mipela olsem ol i no bin lukim dispela paia i stap. Ol i lukim sampela graun malumalum i gat gris tasol i stap. Orait Nehemia i tokim ol long kisim sampela na bringim i kam. ²¹ Na taim ol samting bilong ofa i redi i stap long alta, em i tokim ol pris long kapsaitim dispela graun antap long paiawut na long ol samting i slip i stap antap long alta. Na ol i mekim olsem. ²² Bihain liklik, san i lusim ol klaut na i lait. Na wantu traipela paia i kirap long alta na olgeta manmeri i kirap nogut tru. ²³ Taim paia i wok long kukim ofa, ol pris na olgeta manmeri i mekim prea. Jonatan i statim prea na ol manmeri wantaim Nehemia i bekim.

Prea bilong Jonatan

²⁴ “Jonatan i prea olsem, ‘God, yu bin wokim olgeta samting. Olgeta samting i save pret long yu na aninit long yu. Yu strongpela, na yu stretpela na yu God bilong marimari. Yu tasol yu king, yu tasol yu save givim ol gutpela samting. ²⁵ Yu tasol yu givim ol samting ol manmeri i sot long en. Yu tasol yu bilong i stap oltaim. Yu tasol yu gat olgeta strong. Yu tasol yu bin helpim ol Israel long pinisim ol trabel. Yu bin makim ol bikpela tumbuna bilong mipela olsem ol lain bilong yu yet. ²⁶ Mipela i askim yu nau, kisim dispela ofa long nem bilong ol Israel, ol manmeri bilong yu. Was gut long ol, na mekim ol i bihainim stretpela pasin. ²⁷ Bungim ol lain manmeri bilong mipela i save stap nabaut. Na kisim ol manmeri i stap kalabus namel long ol haiden na bringim ol i kam bek. Marimari long olgeta manmeri i karim hevi,

bai ol haiden i ken save, yu God bilong mipela. ²⁸ Mekim save long ol birua i wok long daunim na bagarapim mipela. Givim pen na bekim nogut long ol. ²⁹ Bringim ol manmeri bilong yu i kam bek long ples bilong yu stret, olsem Moses i bin promis.’

King bilong Persia i harim stori bilong paia

³⁰ “Bihain ol pris i mekim sampela singsing bilong lotu, ³¹ na taim paia i kukim ofa pinis, Nehemia i tokim ol pris long kapsaitim dispela graun i gat gris long en antap long bikpela ston. ³² Taim ol i mekim olsem, wantu paia i kirap. Tasol lait bilong paia bilong alta i winim tru lait bilong dispela paia. ³³ Tok bilong ol dispela samting i go long olgeta hap. King bilong Persia tu i harim stori long ol pris i bin i stap kalabus i bin haitim dispela paia. Na bihain, long hap ol i bin haitim paia long en, ol lain bilong Nehemia i bin lukim graun i gat gris na ol i bin kisim dispela graun na kukim ol ofa. ³⁴ Orait king i salim ol man bilong painimaut, ol dispela samting i bin kamap tru, o nogat. Na em i givim tok long banisim dispela hap ples na putim tambu long en. ³⁵ King i save kisim bikpela takis long dispela ples tambu na em i givim hap takis mani long ol poroman bilong em. ³⁶ Nehemia wantaim ol lain bilong em ol i kolim dispela graun i gat gris olsem, “neptar.” Mining bilong dispela tok em “klinim”. Tasol olgeta arapela manmeri i save kolim dispela graun “napta”.

2

Jeremaia i haitim ol samting bilong lotu

¹ “Ol olupela buk i tok olsem, profet Jeremaia i bin tokim ol manmeri i stap long kalabus long haitim paia, olsem mipela i stori pinis. ² Na em i skulim ol tu, long ol i no ken lusim tingting long lo. Na ol i no ken lukim ol naispela piksa bilong ol giaman god ol i save wokim long gol na silva na putim ol gutpela bilas long ol, na ol i no ken larim ol dispela piksa i paulim tingting bilong ol. ³ Na em i tok strong long ol i no ken givim baksait long lo. ⁴ Dispela buk i stori tu long Jeremaia i bin kisim tingting long God, na em i bin autim tok olsem ol i mas kisim haus sel bilong God na Bokis Kontrak na karim i go bihainim em. Na em i bin i go antap long dispela maunten bipo Moses i bin i go antap long en long taim em i bin lukim dispela graun God i bin promis long givim long ol Israel. ⁵ Taim Jeremaia i go antap long maunten, em i painim wanpela hul. Na em i haitim haus sel na Bokis Kontrak na alta bilong smok i gat gutpela smel insait long dispela hul, na em i pasim hul long wanpela ston.

⁶ “Bihain sampela poroman bilong Jeremaia i go antap bilong makim rot i go long dispela hul, tasol ol i no lukim. ⁷ Na taim Jeremaia i harim tok long dispela samting ol i bin mekim, em i krosim ol na i tok olsem, ‘Ol man i no ken save long dispela ples, inap long taim God i marimari long ol manmeri bilong em na em i bungim ol gen. ⁸ Long dispela taim bai God i kamapim ol dispela samting long ples klia. Na tu, bikpela lait bilong God bai i kamap long klaut wankain olsem ol i bin lukim long taim

bilong Moses na long taim Solomon i bin prea long God i blesim tru haus bilong em.’*

Stori bilong Solomon i opim tempel bipo

⁹ “Ol tumbuna i stori tu olsem, Solomon, dispela man i gat gutpela save, em i bin mekim ofa long bikpela de bilong opim nupela tempel. ¹⁰ Taim em i bin prea long God, paia bilong antap i bin kam daun na kukim ol ofa. Dispela samting i wankain olsem long taim Moses i bin prea na paia i kam daun long heven na i kukim ofa olgeta. ¹¹ Moses i bin tok olsem, ‘Dispela ofa i paia olgeta, long wanem, i no gat wanpela man i bin kaikai hap bilong en.’ ¹² Long dispela taim Solomon i lotu na amamas inap long 8-pela de.

Ol olupela buk i stap long haus buk bilong Nehemia

¹³ “Ol dispela samting mipela i raitim, yu inap ritim long buk ol i kolim “Ol Stori Bilong Nehemia.”† Nehemia i bin bungim olgeta stori bilong ol king, na ol tok Devit na ol profet i bin raitim, na ol pas bilong king i tokaut long ol samting bilong lotu. ¹⁴ Nehemia i putim ol dispela buk long haus buk bilong em. Bihain Judas i bin mekim wankain wok, long wanem, pait i bin kamap na olgeta buk i bin i stap nabaut nabaut, na em yet i bungim ol gen. Mipela i holim nau ol dispela buk. ¹⁵ Na sapos

* **2:8:** Dispela stori bilong ol samting Jeremaia i mekim, em i no kam long Buk bilong Profet Jeremaia o long wanpela hap bilong Baibel. Yumi no save wanem ol olupela buk lain 1 i tok long en, tasol i luk olsem bipo tru ol dispela buk i bin lus olgeta. † **2:13:** Dispela buk em i no stap long buk Baibel, na i luk olsem bipo tru em i bin lus olgeta.

yupela i laik ritim sampela bilong ol, orait, salim sampela man i kam bai ol i ken karim i go long yupela.

Singaut long ol i amamas

¹⁶ “Bikpela de bilong blesim haus bilong God i laik kamap nau. Olsem na mipela i raitim dispela pas bilong askim yupela tu long makim dispela de olsem de tru bilong amamas. ¹⁷ God i bin kisim bek yumi long kalabus, na em i bin givim bek graun bilong ol tumbuna long yumi. Na long helpim bilong em, king i kam bek na ol pris i mekim wok gen, na lotu i kamap gen long tempel. ¹⁸ Yumi bilip tu olsem, God bai i marimari kwiktaim na bringim yumi ol lain i stap nau long olgeta hap bilong graun i kam bung wantaim long ples holi bilong em. Em i bin kisim bek yumi long olkain samting nogut na em i mekim tempel bilong em i kamap klin gen.”

As bilong ol tok i stap long dispela buk

¹⁹ Nau bai yumi stori long ol dispela samting i bin kamap, long Judas Makabeus na ol brata bilong em, na long wok bilong klinim tempel na blesim alta. ²⁰ Yumi bai stori tu long ol pait ol Juda i bin mekim wantaim Antiokus Epifanes na pikinini bilong em, Yupator. ²¹ Yumi stori tu long ol driman God i bin givim long ol man i pait long strongim pasin bilong ol Juda. Tru, ol dispela man i no planti, tasol ol i bin winim bek olgeta hap bilong kantri na rausim ol man bilong ol arapela lain. ²² Ol i kisim bek tempel i gat biknem long olgeta hap bilong graun. Ol i rausim ol birua long

Jerusalem. Na ol i bin mekim olsem, long wanem, God i soim bikpela marimari long ol.

²³ Olgeta samting Jeson i bin raitim long 5-pela buk, mi laik bungim insait long wanpela buk tasol. ²⁴ Ol buk i longpela tumas, na tok bilong namba bilong ol yia na ol liklik samting i pulap tru long ol. Olsem na stori tru i paul insait long ol dispela toktok. ²⁵ Mi bin traim long wokim wanpela buk bilong givim amamas long ol man i laik ritim, na bilong helpim ol man i laik save gut long ol samting na holim long tingting bilong ol. Na mi laik helpim tu ol man i save rit nating.

²⁶ Dispela wok bilong sotim na bungim ol tok i no isi tumas. ²⁷ Sampela taim mi bin hatwok i go biknait tru. Mi wok olsem wanpela man i laik redim bikpela pati. Dispela kain wok i no isi. Man i laik redim pati em i mas wari long mekim ol lain i kamap long pati i amamas. Na olsem tasol mi laik karim dispela wankain hevi, bilong helpim ol man i laik ritim dispela stori. ²⁸ Ol man i bin raitim ol dispela buk ol i pulim stori i go longpela moa. Tasol mi, mi laik sotim. ²⁹ Mi no olsem wanpela kamda i wokim wanpela nupela haus na em i mas wari long ol kain kain samting. Nogat. Mi olsem wanpela man i penim haus na em i wari long haus bai i luk nais tasol. ³⁰ Man i laik save gut tru long ol stori bilong ol tumbuna, em i mas wari na glasim gut olgeta liklik tok. Em i mas askim nabaut na painimaut ol toktok na stori i tru, o nogat. ³¹ Tasol man i laik stori olsem mi, em i no mas wari long ol dispela samting. Nogat. Em i ken sotim stori, na maski pulim i go longpela tumas. ³² Orait, em

inap. Nau mi laik stat long raitim stori bilong mi. Nogut tok i go pas i winim stori yet.

Ol man i trai hat long kamap hetpris

(Sapta 3-4)

3

Tok pait i kamap namel long Onias na Saimon

¹ Long taim Onias i hetpris, ol manmeri bilong Jerusalem i gat gutpela taim. Ol i bihainim gut ol lo. Onias em i man bilong lotu na em i no laikim ol pasin nogut. ² Sampela king bilong ol arapela hap ol i kam lukim Jerusalem, na ol i givim ol presen i dia tumas bilong bilasim tempel. ³ King Selukus bilong kantri Esia i givim mani bilong em yet bilong baim ol samting ol pris i sot long en bilong mekim ol ofa bilong lotu.

⁴ Tasol wanpela man, nem bilong em Saimon, bilong lain bilong Bilga, em i namba wan kuskus bilong lukautim ol wok bilong tempel, em i kirapim tok pait wantaim hetpris long lo bilong lukautim maket. ⁵ Saimon i no inap win long hetpris Onias, olsem na em i go lukim Apolonius, pikinini bilong Traseus, em namba wan gavman bilong provins Koelesiria na Fonisia. ⁶ Orait Saimon i tokim Apolonius long ol planti mani tumas ol i bin haitim long tempel long Jerusalem. I no gat wanpela man inap long kaunim ol dispela mani i stap yet. Dispela mani em i antap tru long ol mani ol manmeri i bin givim olsem ofa, na i luk olsem i no hat tumas long king i ken bosim dispela mani.

Heliodorus i go long Jerusalem

⁷ Apolonius i bungim king na i tokim em long ol dispela mani, na king i makim namba wan minista bilong em, Heliodorus, long i go na kisim ol dispela mani. ⁸ Orait wantu Heliodorus i kirap i go. Em i giaman olsem em i laik i go lukluk raun long ol taun bilong Koelesiria na Fonisia, tasol em i no lus tingting long wok tru bilong em. ⁹ Taim em i kamap long Jerusalem, hetpris na ol bikman bilong Jerusalem i givim biknem long em. Tasol kwiktaim em i tok klia long ol bilong wanem em i bin kam. Em i askim ol lida, bilong painimaut ol tok bilong Saimon i tru, o nogat. ¹⁰ Na Onias i tokim Heliodorus olsem, “Dispela mani yu tok long en, em i bilong helpim ol meri, man bilong ol i dai pinis, na bilong helpim ol pikinini i no gat papa. ¹¹ Na wanpela hap mani em i bilong wanpela bikman, nem bilong en Hirkanus, pikinini bilong Tobaias. Hevi bilong ol dispela mani em inap 15,000 kilogram silva na 7,000 kilogram gol. Olsem na tok bilong dispela man Saimon em i no tru.” ¹² Na em i tok moa olsem, “Sapos ol mani bilong ol manmeri i lus, em bai i samting nogut tru. Ol yet i bin putim dispela mani long tempel, long wanem, em i ples tambu na em i gat biknem long olgeta hap bilong graun.”

Heliodorus i tingting long i go insait long tempel

¹³ Heliodorus i harim tok bilong Onias, tasol em i laik bihainim tok bilong king na em i strong long ol dispela mani i mas i kam long haus mani bilong king. ¹⁴ Olsem na em i makim wanpela de na em i go long tempel bilong lukim ol mani samting. Ol

manmeri i kirap nogut tru long dispela pasin em i mekim. ¹⁵ Ol pris i putim ol klos bilong lotu na ol i slip i stap long graun long ai bilong alta. Ol i prea long God, bai em i lukautim gut ol dispela mani ol manmeri i bin putim long tempel, long wanem, dispela mani em i tambu long ai bilong God. ¹⁶ Ol man i lukim pes bilong hetpris na ol i kirap nogut. Ai na pes bilong en i soim olsem, em i bel hevi nogut tru. ¹⁷ Em i pret nogut na em i guria, na ol man i lukim em, ol i save, em i karim bikpela pen. ¹⁸ Na planti manmeri i lusim haus bilong ol na ol i resis i kam bung. Na ol i mekim bikpela prea, long wanem, ol tu i pret, nogut ol man nogut i brukim tambu bilong tempel. ¹⁹ Ol meri i pasim klos bilong sori na ol i wokabaut susu nating. Ol dispela lain i planti moa na ol i pulap tru long ol rot. Ol yangpela meri i lusim ol haus ol i bin hait i stap long en, na ol i ran i go long ol dua na banis bilong taun. Na sampela i stap yet insait long ol haus, tasol ol i sanap na lukluk i go ausait long ol windo. ²⁰ Olgeta i litimapim han na i prea strong moa. ²¹ Sori i pulap tru long bel bilong ol manmeri na ol i slip nabaut long graun na ol i wok long prea. Na hetpris i pret na i guria i stap.

God i was long tempel

²² Olgeta manmeri i prea long God bai em i lukautim gut ol mani samting, em ol man i bin putim long tempel.

²³ Taim ol i mekim prea olsem, Heliodorus i no surik long wok bilong em. Nogat. ²⁴ Em wantaim ol lain soldia i save lukautim em, ol i kamap long

haus mani bilong tempel. Na God i save bosim olgeta spirit na i gat olgeta strong, em i kamap olsem wanpela bikpela tambaran. Na olgeta bikhetman i kam wantaim Heliodorus, ol i longlong nabaut taim ol i lukim bikpela strong bilong God. Ol i pret nogut tru na ol i pundaun i stap. ²⁵ God i kamap olsem wanpela strongpela man i sindaun long wanpela hos i bilas tru. Dispela hos i ran i kam long Heliodorus na i kalap na i krungutim em long lek bilong em. Man i sindaun long dispela hos i bin putim klos pait ol i wokim long gol. ²⁶ Na tupela yangpela man tu i kamap long Heliodorus. Tupela i strong na i smat tru, na klos bilong tupela i naispela moa yet. Tupela i sanap long tupela sait bilong bilong Heliodorus na i paitim paitim em nogut tru. ²⁷ Ai bilong en i raun na em i pundaun long graun. Na ol man bilong em ol i slipim em long wanpela bet sel, ²⁸ na ol i karim em i go. Olsem na dispela man i bin traim long i go insait long haus mani wantaim bikpela lain soldia bilong em, em i painim taim nogut. Ol i karim em i go ausait olsem man i dai pinis. Na Heliodorus i save pinis olsem, God i gat olgeta strong.

Onias i prea, bai God i mekim Heliodorus i orait gen

²⁹ Tru tumas, strong bilong God i mekim dispela man i slip long graun. Na em i no inap long toktok, na i luk olsem em i no inap kamap orait gen. ³⁰ Ol Juda i litimapim nem bilong God, long wanem, em i bin soim strong bilong em long wanpela mirakel em i bin wokim long haus bilong em yet. Pastaim ol man i wari na i pret nogut tru, na ol i pulap i

stap long tempel. Tasol nau bikpela amamas tasol i pulap long tempel, long wanem, God I Gat Olgeta Strong em i soim pinis pawa bilong em.

³¹ Sampela pren bilong Heliodorus i kam hariap na i askim Onias long prea bai Bikpela i ken helpim Heliodorus. Nogut em i dai olgeta. ³² Orait hetpris i mekim wanpela ofa long God, bai em i ken oraitim bek Heliodorus. Nogut king i ting, ol Juda yet i bin bagarapim em. ³³ Taim Onias i mekim ofa bilong rausim sin, dispela tupela yangpela man i kamap gen long Heliodorus. Tupela i gat wankain bilas olsem bipo. Tupela i sanap long ai bilong Heliodorus na i tokim em olsem, “Yu mas tok tenkyu long hetpris Onias. Long wanem, em i bin mekim ofa, na God i no larim yu i dai olgeta. ³⁴ Nau yu mas i go tokim olgeta man long bikpela strong bilong God, em i bin mekim save long yu.” Tupela i tok olsem na tupela i go olgeta.

Heliodorus i tanim bel

³⁵ Orait Heliodorus i givim ofa long God na em i mekim wanpela bikpela promis, long wanem, God i no bin kilim em i dai. Em i sekan wantaim hetpris na em wantaim ol lain soldia bilong em ol i go bek long king. ³⁶ Na Heliodorus i tokim olgeta man long ol mirakel God Antap Tru i bin wokim na em yet i bin lukim long ai bilong em.

³⁷ Taim king i askim Heliodorus, em inap salim wanem man i go gen long Jerusalem, em i bekim tok olsem, ³⁸ “Sapos yu gat wanpela birua o wanpela man i wok hait long bagarapim gavman bilong yu, orait mobeta yu mas salim em i go. Sapos em i no lus olgeta, na em i kam bek, orait em bai i

kam bek olsem wanpela man ol i bin wipim nogut tru. Wanpela kain pawa bilong God i save was long dispela tempel, na mipela ol man nating i no inap long winim. ³⁹ God i stap long heven, em i save was na lukaut long dispela tempel. Na em i save paitim na bagarapim ol man i kam long em wantaim tingting nogut.” ⁴⁰ Em tasol stori bilong God i bagarapim Heliodorus na i lukautim mani bilong tempel.

4

Saimon i kotim Onias

¹ Pastaim mi bin stori long Saimon i karim tok i go long Apolonius long ol mani bilong tempel, na long dispela pasin em i bin bringim planti trabel i kam long kantri. Orait dispela Saimon tasol i giamanim ol manmeri na i tok, Onias yet i bin bagarapim Heliodorus na em i as bilong ol trabel i bin kamap. ² Em i no surik long sutim tok long Onias. Em i tok, Onias i save bagarapim wok bilong gavman. Tasol dispela Onias, em yet em i man bilong mekim gut long Jerusalem, na em i save was gut long ol wantok bilong em, na em i save strong tumas long ol man i mas bihainim lo bilong kantri. ³ Taim pasin birua bilong Saimon i go bikpela moa yet, na wanpela poroman bilong en i kilim i dai sampela man, ⁴ orait Onias i pilim olsem, dispela pasin birua i kamap strong pinis. Na em i save tu olsem, Apolonius, pikinini bilong Menesteus na namba wan gavman bilong Koesiria na Fonia, em i bin helpim Saimon long go het long dispela pasin nogut. ⁵ Orait em yet i go lukim king. Em i no i go bilong kotim ol

wantok bilong em. Nogat. Em i wari tasol long ol samting bilong ol manmeri bilong em, na bilong ol wan wan Juda. ⁶ Em i save, sapos king i no mekim wanpela samting nau bilong mekim i dai dispela kros, ol wok bilong gavman bai i no inap ran gut, na tu Saimon bai i no inap pinisim dispela longlong pasin bilong em.

*Jeson i kirapim pasin bilong ol Grik
(1 Makabi 1.10-15)*

⁷ King Selukus i dai pinis na Antiokus, em ol i kolim Epifanes, em i kamap king. Ol i makim Jeson, brata bilong Onias, bilong i stap hetpris. Tasol Jeson i bin trikim king long kisim dispela wok. ⁸ Em i promis long givim em 13,000 kilogram silva nau tasol, na narapela 3,000 kilogram bai i kamap bihain olsem winmani bilong bisnis. ⁹ Na antap long ol dispela mani, em i promis long givim narapela 5,000 kilogram silva, sapos king i orait long em i ken kirapim wanpela bikpela ples pilai, bilong ol yangpela man i ken trening long en.* Na tu em i askim king long tok orait long ol manmeri bilong Jerusalem i ken kamap sitisen bilong bik-taun Antiok. ¹⁰ King i orait long ol dispela askim bilong Jeson. Na taim Jeson i kisim pinis pawa bilong mekim wok hetpris, wantu em i putim hevi long ol Juda, bai ol i mas bihainim pasin bilong ol Grik.

¹¹ Pastaim em i pinisim ol tok orait ol Juda i bin kisim long taim bilong Jon. Jon em i papa bilong dispela Yupolemus i bin i go long Rom na wokim

4:7: 1 Mkb 1.10

*

4:9: Lukim tok i stap long 1 Makabi 1.14.

4:11: 1 Mkb 8.17

wanpela kontrak bilong i stap pren na poroman wantaim ol Rom. Jeson i rausim ol pasin bilong lo na i kirapim sampela nupela pasin i daunim lo. ¹² Wantu em i wokim wanpela ples pilai klostu long strongpela haus bilong Jerusalem, na em i pulim ol pikinini bilong ol bikman long ol i kam trening long olkain pilai na spot. ¹³ Wok bilong Jeson, dispela man nogut na giaman hetpris, i go het moa yet, na pasin bilong ol Grik na ol kastam bilong ol arapela kantri i kamap strong tru. ¹⁴ Ol pris i les long mekim wok lotu. Ol i givim baksait long tempel na i lusim tingting long mekim ofa. Taim belo i krai long pilai spot, wantu ol pris i ran i go na ol i go insait long pilai, maski lo bilong God i tambuim kain pilai olsem. ¹⁵ Ol i givim baksait long ol gutpela samting bilong ol tumbuna. Na ol i taitim bun long winim olkain prais bilong ol Grik tasol. ¹⁶ Olsem na traipela trabel i painim ol Juda. Ol i wok hat long bihainim pasin na kastam bilong ol Grik, tasol nau ol Grik yet i kamap birua bilong ol. ¹⁷ Tru tumas, pasin bilong tromoim lo bilong God, em i no samting nating. Ol stori i kam nau bai i mekim dispela i klia.

Ol manmeri bilong Jerusalem i bihainim pasin bilong ol Siria

¹⁸ Olgeta 5-pela yia i gat bikpela pilai spot i kamap. Taim dispela pilai i kamap long taun Tair, king tu i go lukim. ¹⁹ Jeson, dispela man nogut, em i salim sampela Juda i bin kamap sitisen bilong Antiok i go long dispela pilai bilong makim Jerusalem. Ol i karim 10,000 kilogram silva i go, bilong mekim ofa long giaman god Herkules.

Tasol ol dispela man i no laik givim dispela mani long mekim ofa. Ol i ting, mobeta mani i mas i go long mekim narapela kain wok. ²⁰ I tru, ol i bin makim dispela mani long giaman god Herkules, tasol ol i bin yusim bilong wokim sampela sip bilong pait.

²¹ Filometor i kamap king bilong Isip. Na long bikpela de bilong kisim wok king bilong em, ol Juda i salim Apolonius, pikinini bilong Menesteus, i go long Isip bilong makim ol. Na Antiokus i harim olsem dispela king Filometor i no laikim em na wok gavman bilong en. Olsem na Antiokus i wari na em i go long taun Jopa na bihain em i go long Jerusalem. ²² Jeson wantaim ol manmeri bilong Jerusalem i wokim bikpela welkam long em. Ol i karim ol bombom i lait na ol i singaut amamas long em. Bihain Antiokus i lusim Jerusalem na em i larim ol ami bilong en i sindaun long distrik Fonia.

Menelaus i kamap hetpris

²³ Bihain long tripela yia Jeson i salim Menelaus i go bilong karim sampela mani i go long king, na tu bilong kisim tok orait long sampela bikpela samting em i laik mekim. Dispela Menelaus em i brata bilong dispela Saimon mipela i bin stori long em. ²⁴ Tasol taim Menelaus i kamap long ai bilong king, em i wok long grisim em na em i toktok olsem man i gat biknem. Em i promis long givim planti silva moa long king, em 10,000 kilogram antap long mak bilong silva Jeson i bin tok long givim. Olsem na king i tok na Menelaus yet i kamap hetpris. ²⁵ Menelaus i kam bek long

Jerusalem wantaim tok orait bilong king bilong mekim wok hetpris. Tasol em i no gutpela man bilong mekim dispela wok. Nogat. Em i man bilong belhat na em i save pairap olsem weldok tru. ²⁶ Menelaus i stilim wok hetpris bilong Jeson, long wankain pasin olsem Jeson i bin stilim long brata bilong em yet. Na Jeson i ranawe i go long ples bilong ol Amon.

²⁷ Orait Menelaus i stap hetpris nau. Tasol em i no givim dispela mani em i bin promis long givim long king. Nogat. ²⁸ Sostratus, em namba wan ofisa bilong ol soldia i stap long Jerusalem, em i askim Menelaus long givim dispela mani, long wanem, em i gat wok bilong kisim ol takis. Tasol Menelaus i no givim. ²⁹ Olsem na king i singautim tupela wantaim i kam bilong stretim dispela tok. Menelaus i makim Lisimakus, brata bilong em, bilong lukautim wok bilong em long taim em i no i stap. Na Sostratus i makim Krates, em ofisa bilong ol soldia bilong Saiprus, long kisim ples bilong en.

Ol i kilim Onias i dai

³⁰ Long dispela taim ol pipel bilong tupela taun Tarsus na Malus i kirap long pait, long wanem, king i bin givim dispela tupela taun olsem presen i go long wanpela bilong ol namba 2 lain meri bilong em, nem bilong em Antiokis. ³¹ King i makim Andronikus, wanpela bikman bilong em, bilong lukautim wok gavman, na em yet i hariap i go long dispela hap bilong stretim ol trabel. ³² Menelaus i ting, nau em i gutpela taim bilong grisim king. Olsem na em i stilim sampela kap gol long tempel

na i givim long Andronikus. Na em i salim ol arapela kap i go long ol pipel bilong Tair na bilong ol taun i stap klostu. ³³ Taim Onias i painimaut olsem em i tru Menelaus i bin mekim ol dispela samting, orait em i go hait long haus lotu i stap long taun Dapne klostu long Antiok, na em i tokaut ples klia long pasin nogut bilong Menelaus. ³⁴ Taim Menelaus i save long dispela samting Onias i bin mekim, em i toktok hait wantaim Andronikus na em i strong long em i mas kilim Onias i dai. Olsem na Andronikus i go lukim Onias na i trikim em. Em i givim gude long em, na em i giaman na i tok tru antap long Onias bai i no inap painim trabel. Onias i no bilipim ol dispela tok, tasol Andronikus i grisim em gut tru, na Onias i lusim haus lotu na i kam ausait. Orait wantu Andronikus i kilim em i dai, na em i no ting dispela pasin i no stret.

Andronikus i dai

³⁵ Dispela pasin nogut bilong Andronikus i kirapim pret na kros long bel bilong ol Juda, na bilong planti pipel long ol arapela kantri tu. ³⁶ Taim king i kam bek long hap bilong Silisia, ol Juda bilong Antiok wantaim sampela Grik i kros long dispela samting i bin kamap long Onias na ol i kam lukim king na ol i stori long pasin nogut bilong Andronikus. ³⁷ Antiokus i sori tru na wara i kamap long ai bilong em. Em i tingim ol gutpela wok na pasin Onias i bin mekim, taim em i stap yet. ³⁸ Bel bilong Antiokus i paia olgeta na em i rausim namba na biknem bilong Andronikus. Em i rausim ol klos bilong Andronikus, na em i kisim em i go raun long olgeta hap bilong taun.

Na taim ol i kamap long ples we Andronikus i bin brukim tok na kilim Onias i dai, ol i kilim em tu i dai. Olsem tasol God i bekim pasin nogut bilong Andronikus.

Lisimakus i dai

³⁹ Lisimakus i kisim tok orait bilong Menelaus, brata bilong em, na planti taim em i kam stilim ol naispela kap gol bilong tempel. Taim tok i go nabaut long em i bin stilim planti kap gol, ol manmeri i kam bung wantaim bilong krosim Lisimakus. ⁴⁰ Ol i belhat nogut tru na ol i laik kirapim pait. Olsem na Lisimakus i singautim 3,000 soldia i kam bilong mekim pait long ol manmeri. Kepten bilong dispela lain soldia em i wanpela lapun, nem bilong em Auranus. Pasin bilong Auranus em i kranki olgeta. ⁴¹ Taim ol Juda i lukim dispela lain soldia i kamap, ol i save pinis olsem Lisimakus tasol i bin singautim ol i kam. Na ol i kisim ol ston na ol hap diwai, na sampela i kisim sit bilong paia. Na ol i tromoim ol dispela samting i go antap long Lisimakus na ol soldia, na ol i paulim ol tru. ⁴² Planti soldia i kisim bagarap na sampela i dai, na ol lain i stap yet ol i ranawe i go. Na ol man i kilim Lisimakus i dai klostu long haus mani bilong tempel.

Menelaus i baim jas bilong kot

⁴³ Ol man i kotim Menelaus long dispela samting Lisimakus i bin mekim. ⁴⁴ Taim king i kam long Tair, ol kaunsil bilong Jerusalem i salim 3-pela man i go bilong kotim Menelaus. ⁴⁵ Menelaus i save pinis, em i no inap winim kot. Olsem na em i promis long givim bikpela mani long Tolemi,

pikinini bilong Dorimenes, sapos em inap senisim tingting bilong king. ⁴⁶ Orait Tolemi i askim king long kam ausait long kot na kisim win liklik. Na em i grisim em na i senisim tingting bilong em. ⁴⁷ King i pinisim kot bilong Menelaus, em man i as bilong ol dispela trabel. Na king i tok ol i mas kilim i dai dispela tripela man i bin kotim Menelaus. Dispela em i pasin nogut tru, na em i winim pasin nogut bilong ol man nogut bilong lain Sitia. ⁴⁸ Orait wantu ol i kirap na kilim nating dispela tripela man i bin sanap na mekim stret-pela tok bilong helpim Jerusalem na ol manmeri, na tu long helpim ol kap gol bilong tempel. ⁴⁹ Ol pipel bilong Tair yet ol i lukim dispela pasin na ol i kirap nogut. Na ol i planim tripela tarangu olsem ol i save planim ol bikman bilong ol. ⁵⁰ Menelaus i holim wok bilong em, long wanem, ol lida i skrap long mani tasol. Na pasin nogut bilong en i go bikpela moa. Na em i kamap namba wan birua bilong ol wantok bilong em yet.

Antiokus Epifanes i mekim save long ol Juda i bihainim lo bilong God

(Sapta 5-7)

5

Ol man bilong Jerusalem i lukim driman

¹ Long dispela taim Antiokus i kirapim pait gen long ol Isip. ² Inap long 40 de ol manmeri bilong Jerusalem i lukim wanpela samting i stap long skai. Ol i lukim ol soldia i bin putim ol klos ol i

wokim long gol, ol i sindaun long ol hos na ol i ran i go i kam. Ol i lukim tu sampela lain soldia i karim spia na bainat. ³ Ol soldia i sindaun long ol hos ol i lain gut na ol i redi long pait. Na wanpela lain soldia nating i stap long hap na narapela lain i stap long hap. Na ol i pait i go i kam. Ol spia na ol bainat i pairap long ol plang na bikpela nois i kamap. Na ol planti kain bilas na klos pait bilong ol i lait moa yet long san. ⁴ Olgeta manmeri long taun i lukim na ol i prea, bai dispela piksa i bin kamap long skai em i ken i stap mak bilong ol gutpela samting i laik kamap.

Jeson i kirapim pait long Jerusalem

⁵ Wanpela tok win i kamap olsem King Antiokus i dai pinis. Orait Jeson i bungim samting olsem 1,000 soldia na ol i hait i go na kirapim pait long Jerusalem. Jeson wantaim ol lain bilong en i ranim ol man i sanap antap long banis bilong taun na ol i kisim taun olgeta. Menelaus i ranawe i go hait insait long strongpela haus bilong ol soldia. ⁶ Na Jeson wantaim ol lain bilong en i go nabaut nabaut insait long taun na ol i kilim i dai ol wantok bilong ol. Jeson i no tingting stret. I luk olsem em i no save, sapos em i kilim ol wantok bilong em, bai em yet i lus hariap. Em i lukim ol wantok i olsem birua tasol. ⁷ Tasol Jeson i no kisim pawa bilong gavman. Nogat. Dispela pait em i kirapim i bringim sem long em tasol, na em i ranawe gen i go long hap bilong ol Amon. ⁸ Na bihain em i bagarap nogut, long wanem, Aretas, hetman bilong ol Arap, i putim em long kalabus. Bihain em i ranawe na hait i stap insait long ol taun

nabaut. Olgeta man i bel nogut long em na i ranim em, long wanem, em i bin brukim ol lo. Ol i no laikim em tru, long wanem, em i bin kilim i dai ol wantok na wanples bilong em yet. Na bihain em i go hait long kantri Isip. ⁹ Bihain gen Jeson i kisim sip i go long taun Sparta. Em i ting, ol Sparta i wanlain bilong ol Juda, na bai ol i sori long em na haitim em. Tasol em i dai long dispela longwe ples. Olsem na dispela man i bin rausim planti moa manmeri long ol as ples bilong ol, em yet i dai olsem man i no gat nem. ¹⁰ Jeson i bin kilim i dai planti manmeri na em i bin larim bodi bilong ol i slip nabaut na i sting nating. Na bihain bekim nogut i kamap long em. I no gat wanpela man i bin sori long em long taim em i dai. Ol i no wokim lotu bilong planim em, na em i no slip long matmat wantaim ol tumbuna bilong em. Nogat tru.

Antiokus i kirapim pait long Jerusalem

¹¹ Taim Antiokus i harim tok long ol dispela samting i bin kamap, em i ting, ol manmeri bilong distrik Judia i kirap pinis long pait. Olsem na bel bilong en i paia olgeta. Em i lusim Isip na em i kam kirapim bikpela pait long Jerusalem na em i winim taun. ¹² Em i tokim ol soldia long ol i mas kilim i dai olgeta manmeri ol i lukim i stap long ol rot na ol manmeri i hait i stap long haus. Maski marimari. ¹³ Olsem na ol i kilim i dai ol mangi na ol lapun, ol meri na ol pikinini, na ol yangpela meri na ol liklik pikinini i no lusim susu yet. ¹⁴ Insait long tripela de 80,000 manmeri i lus pinis long Jerusalem. Ol i kilim i dai 40,000 bilong ol, na narapela 40,000 ol i salim i go long kalabus.

¹⁵ Tasol kros bilong Antiokus i no pinis yet. Em yet i go insait long dispela ples tambu tru, em dispela haus God i bin makim bilong em yet namel long olgeta ples bilong graun. Na Menelaus i poromanim em. Em dispela Menelaus tasol i bin givim baksait long lotu bilong em na long ol wantok bilong em. ¹⁶ Antiokus i no klin long ai bilong God, tasol em i holim ol kap na em i kisim ol i go. Em i stilim tu ol presen, ol arapela king i bin givim bilong bilasim dispela ples tambu na givim biknem long em.

¹⁷ Antiokus i hambak tumas. Em i no klia olsem, God i save kros sotpela taim tasol long ol manmeri bilong Jerusalem. Ol i bin mekim rong, olsem na God i larim Antiokus i bagarapim tempel. ¹⁸ Sapos ol manmeri bilong Jerusalem i no bin mekim planti rong, orait wantu tasol God inap mekim save long Antiokus na paulim ol tingting bilong em. God i bin mekim olsem long Heliodorus long taim King Selukus i bin salim em i go bilong kisim save long ol mani bilong tempel. ¹⁹ God i no makim ol manmeri bilong helpim tempel. Nogat. Em i makim tempel bilong helpim ol manmeri. ²⁰ Olsem na dispela tempel i bin kisim bagarap wantaim ol manmeri, na bihain em i kisim biknem gen wantaim ol manmeri. Bikpela I Gat Olgeta Strong i save lus tingting long tempel taim em i kros. Tasol taim bel bilong en i kol gen, em i save mekim tempel i kamap gutpela gen.

Ol birua i pait gen long Jerusalem

²¹ Antiokus i stilim 60,000 kilogram silva long tempel na em i hariap i go bek long Antiok. Em

i longlong olgeta na em i ting em inap mekim ol sip i ran antap long wesana na ol soldia i wokabaut antap long solwara. ²² Em i makim sampela kiap bilong mekim save long ol Juda. Em i makim Filip bilong Frigia olsem kiap bilong taun Jerusalem. Filip em i wanpela hambakman tru na pasin nogut bilong en i winim pasin nogut bilong Antiokus yet. ²³ Antiokus i makim Andronikus olsem kiap bilong maunten Gerisim.* Na em i makim narapela man tu, nem bilong em Menelaus. Em i winim tupela arapela kiap long pasin bilong givim hevi long ol wantok.

Antiokus i belhat tru long ol Juda, ²⁴ olsem na em i salim Apolonius, em namba wan ofisa bilong ol soldia bilong distrik Misia, i go long Jerusalem wantaim bikpela lain ami i gat 22,000 soldia. Antiokus i tok olsem ol i mas kilim i dai olgeta bikpela man, na ol i mas salim ol meri na ol yangpela man i go mekim wok kalabus. ²⁵ Taim Apolonius i kamap long Jerusalem, em i giaman olsem em bai i sindaun gut. Tasol long de Sabat, taim ol Juda i malolo i stap, em i tokim ol soldia bilong en long i go sanap long lain ausait long taun, bai em i ken lukim ol. ²⁶ Orait wantu ol soldia i kilim i dai olgeta manmeri i bin kam bilong lukim ol ami i lain na i wokabaut. Na bihain ol soldia i ran i go insait long taun na ol i kilim i dai planti manmeri tru.

²⁷ Tasol wanpela man, nem bilong em Judas

* **5:23:** Maunten Gerisim em i stap klostu long taun Sekem long distrik Samaria. Bikpela haus lotu bilong ol Samaria i bin i stap long dispela maunten (lukim 2 Makabi 6.2). Em dispela maunten tasol meri bilong Samaria i tok long en long Jon 4.20.

Makabeus, na samting olsem 9-pela poroman bilong em, ol i ranawe i go long ples wesana nating. Ol i stap long ples maunten na ol i wok long painim kaikai olsem ol wel animal. Ol i save kaikai ol kain kain samting bilong bus tasol. Ol i ting, nogut ol i kaikai ol samting i stap long ol taun, na ol i brukim ol tambu bilong ol Juda.

6

Ol birua i kilim i dai ol Juda i bilip tru long God

¹ I no longpela taim bihain na king i salim wanpela bikman bilong taun Athens i go bilong putim hevi long ol Juda, bai ol i lusim ol pasin tumbuna bilong ol. King i laik bai ol i no ken bihainim moa ol lo bilong God. ² King i tokim dispela man tu long mekim tempel bilong Jerusalem i kamap doti na long putim nem bilong “God Sus bilong maunten Olympus” long en. Na em i bihainim pasin bilong ol manmeri bilong dispela hap na em i kolim haus lotu i stap long maunten Gerisim olsem, “Haus lotu bilong Sus, pren bilong ol ausaitman.” ³ Long dispela pasin king i mekim save long ol Juda na em i givim bikpela hevi tru long ol. ⁴ Oraif ol haiden i save kam pulap insait long banis bilong tempel na ol i save spak na mekim ol kain kain pasin i gat sem. Ol i save amamas wantaim ol pamukmeri na ol i save slip wantaim ol insait long banis bilong tempel yet.* ⁵ Na tu, ol i bringim ol samting i tambu i kam insait long banis bilong tempel, na ol

* **6:4:** Sampela lain haiden i save mekim pasin pamuk na pasin bilong spak tu i kamap olsem wanpela kain pasin bilong lotu long ol giaman god bilong ol.

i putim ol kain kain ofa i doti antap long alta, em ol ofa lo i tambuim.

Ol man bilong ol arapela lain i rausim lo

⁶ King i tambuim ol Juda long ol i no ken lotu long de Sabat, na ol i no ken amamas long taim bilong ol bikpela de bilong lotu bilong ol. Em i tambuim ol tu long ol i no ken tok olsem, ol i Juda. ⁷ Na tu long olgeta mun, taim ol i amamas long tingim de mama bilong king i karim em, ol Juda i mas kaikai bel bilong ol abus ol man bilong ol arapela lain i bin ofaim. Na long taim bilong bikpela de bilong Dionisius, em god bilong wain, ol Juda i mas sanap long lain na wokabout na ol i mas kisim ol lip bilong bus na bilasim het bilong ol. ⁸ King Tolemi i wokim lo bai ol Grik i mas mekim wankain pasin long ol taun i stap klostu. Ol i mas strong long ol Juda i mas kaikai bel bilong ol abus bilong ofa. ⁹ Na ol i mas kilim i dai ol Juda i no laik bihainim ol kastam bilong ol Grik. Nau em i klia tru olsem, taim nogut i kamap pinis. ¹⁰ Mi bai givim sampela eksampel. Ol i kotim tupela meri, long wanem, tupela i bin katim skin bilong sem bilong ol pikinini man bilong tupela. Ol i mekim tupela i wokabout raun long taun, na tupela pikinini i hangamap long susu bilong mama. Bihain ol i sanapim tupela antap long bikpela banis bilong taun na ol i tromoim tupela i go daun. ¹¹ Narapela taim, sampela Juda i laik hait na lotu long de Sabat na ol i bung long wanpela hul bilong maunten klostu long Jerusalem. Tasol ol man i lukim ol, na ol i bringim ol i go long Filip na

em i kukim ol long paia. Ol dispela Juda i bihainim strong lo bilong de Sabat na ol i no laik bekim pait. Olsem na ol i lus.

Bilong wanem God i salim taim nogut i kam long ol Juda

¹² Yupela manmeri i ritim nau ol dispela stori long ol samting nogut i bin kamap, yupela i no ken bel hevi tumas. Yupela i no ken ting olsem, God i mekim save long yumi bilong bagarapim yumi olgeta. Nogat. Em i laik stretim yumi tasol. ¹³ Em i pasin bilong marimari bilong God long mekim save kwiktaim long yumi ol Juda i bin mekim sin. Em i no save wet longpela taim tumas. Nogat. ¹⁴ Tasol long ol arapela pipel, God i save wet longpela taim inap sin bilong ol i kamap planti moa, na bihain tasol em i mekim save long ol. Tasol long yumi, God i no save mekim olsem. Nogat. ¹⁵ Em i save stretim yumi taim ol sin bilong yumi i no kamap planti yet. ¹⁶ Olgeta taim God i save marimari long yumi. Tru, em i mekim save long yumi long ol kain kain hevi, tasol em i no save lusim tingting long yumi. ¹⁷ Mi bin givim dispela skul long yupela bai yupela i ken tingting gut long en. Nau mi laik skruim stori bilong mi i go.

Ol birua i kilim Eleasar i dai

¹⁸ Lapun Eleasar em i wanpela nambawan tisa bilong lo, na olgeta manmeri i save laikim em. Wanpela de ol soldia i holim em na ol i opim maus bilong em na ol i subim hap mit bilong pik i go insait. ¹⁹ Tasol Eleasar i spetim bek dispela mit na long laik bilong em yet em i larim ol i paitim

em long kanda. Em i ting, “Mobeta mi bihainim lo bilong God na mi dai. Nogut mi sakim na mi stap laip na mi sem olgeta.” ²⁰ Na long dispela pasin em i soim ol manmeri olsem, ol i no ken kaikai samting i tambu, maski ol birua i laik kilim ol i dai. ²¹ Ol man i save lukautim kaikai bilong ofa, ol i gutpela pren bilong Eleasar. Ol i tok hait long em olsem, em i mas bringim sampela mit i no tambu long kaikai. Em i ken kaikai dispela na bai i luk olsem em i bihainim tok bilong king na em i kaikai mit tru bilong ofa. ²² Sapos em i mekim olsem, orait em i no ken dai. Ol dispela man i pren bilong em, olsem na ol i laik helpim em liklik.

²³ Tasol Eleasar i tingting olsem em i lapun na gras bilong en i kamap waitpela pinis. Em i gat biknem namel long ol manmeri. Na oltaim em i bin sindaun gut na bihainim lo bilong God, stat long taim em i pikinini yet. Orait em i pasim tingting na em i tokaut olsem, “Maski. Yupela hariap na salim mi i go long ples bilong ol man i dai pinis. ²⁴ Mi lapun pinis, na sapos nau mi mekim trik olsem yupela i tok, orait ol yangpela bai i ting, olaman, dispela Eleasar i gat 90 krismas pinis na em i kisim pasin bilong lotu bilong ol arapela lain.

²⁵ “Sapos mi giaman long kaikai pik, long wanem, mi tingting tumas long liklik hap laip bilong mi i stap yet, bai mi paulim planti yangpela na pulim ol long bihainim rot nogut na bai mi bringim sem na nem nogut long mi yet. ²⁶ Nau mi inap long abrusim bekim nogut bilong ol man. Tasol maski mi stap laip o mi dai, mi no inap long abrusim belhat bilong God I Gat Olgeta Strong.

²⁷ Sapos mi sanap strong na mi dai nau, dispela em i wanpela rot bilong givim tenkyu long God i bin larim mi i stap planti yia long graun. ²⁸ Na tu bai mi soim gutpela pasin long ol yangpela manmeri, bai ol tu i ken sanap strong na amamas long i dai bilong bihainim ol gutpela lo bilong God.”

Em i tok olsem, na kwiktaim ol i pulim em i go, na ol i wipim em nogut tru. ²⁹ Ol dispela man i laik helpim em bipo, nau ol i senis na ol i kamap birua bilong en. Long wanem, ol i ting, Eleasar i toktok olsem wanpela longlong man. ³⁰ Ol i paitim em moa yet na klostu em i dai. Na bihain em i autim tok olsem, “God i save long olgeta samting, Em i save long bikpela pen mi karim nau long bodi bilong mi. Em i save, mi inap long abrusim i dai bilong mi. Tasol em i save tu, mi amamas long karim dispela hevi, long wanem, mi save pret na aninit long em.”

³¹ Olsem tasol na Eleasar i dai. Long dai bilong em, em i bin givim wanpela gutpela eksampel long ol arapela. Ol yangpela manmeri na bikpela lain manmeri bilong kantri bilong en i amamas long tingting bek long em.

7

Mama na 7-pela pikinini i dai

¹ Narapela taim ol i kalabusim 7-pela brata wantaim mama bilong ol. Ol i paitim ol long rop na kanda, long wanem, king i strong long ol i mas kaikai pik. ² Wanpela brata i stap olsem mausman bilong ol arapela na em i tok olsem, “King, yu

laik askim mipela na painimaut wanem samting? Mipela i no inap surik. Maski yu laik kilim mipela i dai, mipela i no ken brukim lo bilong ol tumbuna. Nogat tru.” ³ King i harim dispela tok na em i belhat tru na em i tok long ol wokboi i mas hatim ol praipan na ol bikpela sospen. Na ol i hariap long bihainim tok bilong king. ⁴ Taim ol i redim ol samting pinis, king i tokim ol man long katim na rausim tang bilong dispela man i stap mausman bilong ol brata. Ol i rausim tu skin bilong het bilong en, na ol i katim han na lek wantaim. Ol arapela brata wantaim mama i sanap na i lukluk i stap. ⁵ Ol i katkatim em pinis, tasol em i gat hap win i stap yet. Olsem na king i tokim ol long kukim em long wanpela praipan. Ol brata wantaim mama i lukim bikpela smok i kamap long praipan, na ol i strongim bel bilong ol yet long ol i no ken pret long i dai. ⁶ Ol i tok olsem, “God, Bikpela bilong yumi, i was long yumi nau. Na em bai i marimari long yumi.” Dispela tok i bihainim tok bipo Moses i bin mekim olsem, “God bai i marimari long ol man i mekim wok bilong em.”

⁷ Namba wan brata i dai pinis na nau ol i kisim namba 2 brata na ol mekim wankain pasin long em. Ol i rausim skin na gras bilong het bilong em, na ol i tokim em long kaikai mit bilong pik. Sapos nogat, bai ol i katim bodi bilong em hap hap.

⁸ Tasol long tok ples bilong em yet, em i singaut olsem, “Mi no inap kaikai. Nogat tru.” Na em tu i karim wankain pen olsem brata bilong em.

⁹ Taim em i laik i dai, em i tok strong olsem, “Yu

pikinini bilong Satan, yu sotim laip bilong mipela nau. Tasol God, em King bilong dispela graun, em bai i kirapim mipela na givim mipela laip bilong i stap oltaim. Mipela i dai, long wanem, mipela i no laik brukim lo bilong em.”

¹⁰ Orait ol i mekim save long namba 3 brata. Ol i askim em long kaikai pik na em yet i soim tang, na i holim redi han na lek bilong em, bai ol i ken katim. Em i no pret liklik. ¹¹ Em i tok olsem, “Mi bin kisim ol hap bilong bodi bilong mi long han bilong God. Tasol lo bilong God i antap tru long ol hap bodi bilong mi. Na mi save, God bai givim bek ol dispela hap bodi long mi.” ¹² King na ol lain bilong en i kirap nogut long lukim dispela yangpela man em i no pret liklik na em i ting pen em i samting nating.

¹³ Namba 3 brata i dai pinis, orait namba 4 i karim wankain pen. ¹⁴ Taim em i laik i dai, em i tokim king olsem, “Maski. I orait long yupela i kilim mi i dai. Tasol God bai i kirapim mi gen na givim laip long mi. Tasol yu, king, yu no inap kirap long nupela laip. Nogat tru.”

¹⁵ Ol i kisim namba 5 brata i kam na ol i givim pen nogut long em. ¹⁶ Em i lukluk long king na i tok, “I tru, nau yu gat pawa bilong mekim wanem ol samting yu laik mekim long ol manmeri. Tasol yu tu bai yu mas i dai. Yu no ken ting, God i lusim tingting pinis long mipela ol manmeri bilong em. Nogat. ¹⁷ Yu wet liklik, na bai yu lukim strong bilong God i mekim save tru long yu na long ol lain tumbuna bilong yu.”

¹⁸ Bihain long em ol i bringim namba 6 brata i

kam. Taim em i laik i dai, em i tok, “Yu no ken larim tingting bilong yu i paulim yu. Long asua bilong mipela yet na mipela i karim ol dispela pen. Mipela i bin mekim sin long God, olsem na olkain samting nogut i kamap long mipela. ¹⁹ Tasol yu no ken ting, yu inap pait long God na abrusim belhat bilong em. Nogat tru.”

²⁰ Yumi no ken lus tingting long gutpela mama bilong ol dispela mangi. Long wanem, pasin bilong en i winim tru pasin bilong ol. Em i sanap na i lukim ol 7-pela pikinini bilong en i dai long wanpela de tasol. Bel bilong en i strong na em i karim dispela pen, long wanem, em i bilip strong moa long God. ²¹ Long tok ples yet em i strongim ol wan wan pikinini. Dispela meri i sanap strong olsem man, na em i tokim ol olsem, ²² “Mi no save, yupela i kamap long bel bilong mi olsem wanem. Mi no givim win na laip long yupela, na mi no wokim ol wan wan hap bilong bodi bilong yupela. Nogat. ²³ Bikpela yet i wokim olgeta samting bilong graun, na em yet i wokim yumi ol manmeri tu. Em i as bilong olgeta samting i save stap long graun. Long marimari bilong em, bai em i givim bek win na laip long yupela. Long wanem, em i lukim olsem, yupela i no tingting long yupela yet. Nogat. Yupela i tingim tasol ol lo bilong em.”

²⁴ King Antiokus i pilim olsem, dispela meri i tok nogut na i tok bilas long em, na em i wok long grisim las pikinini bilong em. King i tok tru antap, sapos dispela pikinini i lusim ol kastam bilong ol tumbuna, bai em i givim planti mani long em na mekim em i amamas. Em i laik givim nem “Pren Bilong King” long em na em i laik givim em bikpela

wok insait long gavman. ²⁵ Tasol yangpela man i no wari liklik long ol dispela samting. Olsem na king i singautim mama, bai em i ken senisim tingting bilong pikinini bilong em. ²⁶ King i mekim planti toktok long mama, olsem na mama i orait long skulim pikinini bilong em. ²⁷ Em i lindaun klostu long em na em i trikim king na i tok ples long pikinini. Em i tok olsem, “Pikinini bilong mi, yu mas sori long mi. Mi bin karim yu 9-pela mun long bel bilong mi, na mi bin givim susu long yu inap long 3-pela yia, na mi lukautim yu i kam inap long nau. ²⁸ Lukim heven na graun na olgeta samting i stap nabaut. Yu save pinis, God i bin wokim ol dispela samting, na tu em i bin mekim kamap olgeta lain pipel bilong graun. ²⁹ Yu no ken pret long dispela man i laik kilim yu. Ol arapela brata i skulim yu pinis, na yu mas mekim wankain pasin olsem ol. Yu no ken pret long i dai. Mi laik lukim yupela olgeta wantaim long taim bihain. Na sapos yu no i stap wantaim ol, bai mi sori tru.”

³⁰ Mama i tok pinis na wantu tasol pikinini i tok, “Yupela i wet long wanem samting? Mi no laik bihainim tok bilong king. Mi laik bihainim dispela lo God i bin givim long ol tumbuna bilong mipela long maus bilong Moses. ³¹ Tasol, King Antiokus, yu bin mekim olkain samting nogut long mipela ol Hibru. Yu wet! Yu no inap ranawe long strong bilong God. ³² Tru, mipela i karim hevi, long wanem, mipela i bin mekim sin, ³³ na nau God i kros long mipela inap liklik taim. Tasol bihain, bai em i belgut long mipela gen. ³⁴ Yu man nogut tru. Yu ting yu moa yet. Tasol dispela hambakpasin

i paulim tingting bilong yu na yu kilim i dai ol wokman bilong God. ³⁵ Yu no inap ranawe long God I Gat Olgeta Strong, em God i save lukim olgeta samting. ³⁶ Ol brata bilong mi i bihainim lo bilong God na ol i lusim pinis laip bilong ol. Ol i bin karim pen inap sotpela taim, na nau ol i kisim pinis laip bilong i stap oltaim. Tasol bihain bai God i kotim yu na mekim save long yu, long wanem, yu bikhet long em. ³⁷ Mi tu mi laik wokabout long rot, ol brata i bin i go pas long en, long wanem, mi laikim tumas ol lo bilong ol tumbuna. Na mi askim God, bai em i ken marimari kwiktaim long ol manmeri bilong mipela. Na mi askim God long mekim save nogut tru long yu, bai yu tu yu ken tokaut olsem, em wanpela tasol em i God. ³⁸ Mi prea olsem, taim mi wantaim ol brata bilong mi i dai pinis, dispela i ken pinisim belhat bilong God.”

³⁹ Tok bilong dispela yangpela man i mekim king i kros nogut tru. Na em i mekim save long em moa moa yet. Na pen bilong en i winim pen bilong ol brata bilong em. ⁴⁰ Dispela yangpela man i dai, long wanem, em i no bin kaikai samting i tambu. Em i bilip tru long God i save sambai long em. ⁴¹ Na las tru, bihain long ol 7-pela pikinini bilong em, mama tu i dai. ⁴² Em tasol stori bilong ol Juda, ol i no laik kaikai bel bilong ol abus bilong ofa, na ol i kisim bagarap.

Judas Makabeus i win long pait

(Sapta 8-15)

8

Judas Makabeus i kirapim ol pait

¹ Judas Makabeus wantaim ol poroman bilong en i go hait long ol ples. Ol i singautim ol wanlain bilong ol, na ol i bungim ol man i bihainim yet lotu bilong ol Juda. Ol i bungim samting olsem 6,000 man. ² Ol i prea bai Bikpela i ken tingim ol manmeri bilong em, long wanem, ol man bilong ol arapela kantri i wok long daunim ol. Na em i ken marimari long tempel, em ol haiden i bin mekim i kamap doti. ³ Ol i singaut long God, bai em i ken sori long Jerusalem, long wanem, ol man nogut i wok long bagarapim taun olgeta. Ol i askim Bikpela long harim krai bilong ol man i dai pinis na long bekim blut bilong ol. ⁴ Ol i askim em long tingim ol pikinini i no bin mekim rong, em ol man nogut i bin kilim. Na ol i askim em long bagarapim ol birua i bin tok nogut long nem bilong em. Na em i mas soim belhat bilong em long ol man i mekim pasin nogut.

⁵ Taim Judas i bungim pinis ol lain soldia bilong em, ol arapela lain i no inap long winim ol. Long wanem, Bikpela i pinisim bel nogut bilong em na nau em i marimari gen long ol Israel. ⁶ Pasin bilong Judas long pait em i olsem. Em i save kamap wantu long ol taun na ples, na kukim ol long paia. ⁷ Em i laikim tumas long mekim dispela kain pait long nait. Em i save kisim na holimpas ol gutpela ples bilong pait, na em i save ranim planti birua i go nabaut.

*Nikanor i kirapim pait long Judas
(1 Makabi 3.38-41)*

⁸ Taim Filip i lukim Judas i go het oltaim na em i wok long win moa yet, em i raitim wanpela pas

i go long Tolemi, em namba wan gavman bilong provins Koelesiria na Fonia. Em i askim Tolemi long helpim em long strongim wok gavman bilong king. ⁹ Orait wantu tasol Tolemi i singautim Nikanor, pikinini bilong Patroklus, em wanpela bilong ol “Namba Wan Pren Bilong King.” Em i salim em i go wantaim bikpela lain ami i gat samting olsem 20,000 soldia, em ol i kam long ol planti kantri nabaut. Ol i mas pinisim tru olgeta manmeri bilong Judia. Em i makim tu Gorgias long i go wantaim em. Gorgias em i wanpela nambawan ofisa i save tumas long pasin bilong pait. ¹⁰ Nikanor i wari long dispela 65,000 kilogram silva, em king i mas givim long ol Rom olsem takis. Olsem na em i tingting long salim ol kalabusman bilong Juda olsem wokboi nating, na kisim dispela mani em i sot long en.

¹¹ Olsem na kwiktaim em i salim tok i go long ol taun i stap long nambis, na em i askim ol, sapos ol i laik baim sampela kalabusman bilong ol Juda, em bai i winim ol long pait na ol i ken baim. Em i promis olsem, bai em i salim 3-pela kalabusman long wanpela kilogram silva. Tasol em i no ting long God I Gat Olgeta Strong i wet long bekim pasin nogut bilong em.

*Judas i painimaut tingting bilong Nikanor
(1 Makabi 3.42-54)*

¹² Taim Judas i harim tok olsem, Nikanor wantaim ol ami bilong en i wokabaut i kam klostu pinis, em i toksave long ol lain bilong em. ¹³ Na ol man i pret na ol man i no bilip long stretpela pasin bilong God, ol i kirap na i ranawe. ¹⁴ Tasol ol

lain i stap yet, ol i larim ol man i baim ol samting bilong ol. Olgeta i prea long Bikpela, bai em i kisim bek ol man Nikanor i bin salim pinis olsem kalabusman bipo, taim pait i no kamap yet. ¹⁵ Ol i prea, sapos God i no laik tingim gutpela pasin bilong ol, orait em i mas tingim ol kontrak, em i bin mekim wantaim ol tumbuna bilong ol. Em i mas helpim ol, long wanem, em yet i bin makim ol bilong i stap lain manmeri bilong em yet.

¹⁶ Judas i singautim samting olsem 6,000 man bilong en i kam. Em i tok strong long ol, bai ol i no ken seksek na ranawe taim ol i lukim bikpela lain haiden i kam bilong kirapim pait nating long ol. Em i tok, ol i mas pait strong. ¹⁷ Na ol i no ken lusim tingting long pasin nogut ol haiden i bin mekim long tempel. Na tu ol i mas tingting long ol hevi ol birua i bin putim long ol tumbuna. ¹⁸ Judas i tokim ol olsem, “Ol birua i save bilip strong long ol samting bilong pait na long pasin bilong pait. Tasol yumi save bilip long God I Gat Olgeta Strong. Sapos em i laik, nau tasol em inap kilim ol dispela birua i wokabaut i kam long yumi, na pinisim tu olgeta hap bilong graun olgeta.”

¹⁹ Na em i stori long planti taim God i bin helpim ol tumbuna bipo. Long taim bilong Senakerip, God i bin pinisim 85,000 birua. ²⁰ Long taim ol i stap long Babilon, 8,000 Juda tasol wantaim 4,000 man bilong kantri Masedonia i winim ol Galesia, na ol i kisim planti samting moa. Long dispela taim ol Galesia i banisim ol Masedonia long pait. Tasol 8,000 Juda i kamap, na God i helpim ol, na ol i winim 120,000 Galesia.

Judas i winim Nikanor long pait
(1 Makabi 3.55–4.27)

²¹ Toktok bilong Judas i strongim bel bilong ol poroman bilong em na ol i redi long i dai bilong helpim lotu na kantri bilong ol. Orait Judas i brukim ol ami bilong en i go long 4-pela lain, ²² na em i makim ol brata bilong em, em Saimon na Josep na Jonatan long bosim ol wan wan lain ami i gat 1,500 man. ²³ Na Judas i tokim Eleasar long sanap na ritim strong wanpela hap bilong buk bilong God. Eleasar i ritim pinis, orait Judas i singaut strong olsem, “God, yu helpim mipela.” Na em i kirapim pait. Na Judas yet i go pas long namba wan lain ami, na em i stat long pait long Nikanor. ²⁴ God I Gat Strong Olgeta i helpim ol Juda long pait na namba bilong ol birua ol i kilim i dai i winim 9,000 man. Ol i katkatim na bagarapim na ranim ol bikpela lain ami bilong Nikanor. ²⁵ Ol i kisim tu mani bilong ol man i bin kam bilong baim ol kalabusman bilong Israel. Ol i ranim ol birua longpela taim liklik. Tasol ol i mas i go bek, long wanem, em i apinun pinis, ²⁶ na de Sabat i laik kamap, na ol i gat tambu long ranim ol birua long de Sabat. ²⁷ Olsem na ol i bungim ol samting bilong pait bilong ol birua na ol i rausim ol kago bilong ol, na bihain ol i mekim lotu bilong de Sabat. Ol i litimapim nem bilong Bikpela na givim tenkyu long em, long wanem, em i bin lukautim ol gut long dispela de, na em i bin soim gen marimari bilong em long ol. ²⁸ De Sabat i pinis, orait ol i tilim hap kago bilong ol birua long ol manmeri i bin karim pen, na long ol meri, man bilong ol i

dai pinis, na long ol pikinini i no gat papamama. Na narapela hap kago, ol i tilim long ol soldia yet. ²⁹ Bihain olgeta i bung gen long prea na ol i singaut gen long Bikpela bai em i ken marimari na belgut long ol wokman bilong em.

Judas i winim Timoti na Bakides long pait

³⁰ Ol Juda i kirapim pait long ol ami bilong Timoti na Bakides, na namba bilong ol birua ol i kilim i dai i winim 20,000 man. Na tu, ol i winim ol strongpela kem i gat banis i antap moa. Ol i kisim planti kago na ol i tilim hap long ol manmeri i bin karim pen, na long ol meri, man bilong ol i dai pinis, na long ol lapun tu. ³¹ Ol i bungim gut ol samting bilong pait ol i bin kisim long ol birua na ol i putim i stap long ol gutpela ples hait. Na ol kago i stap yet ol i bringim i go long Jerusalem. ³² Ol i kilim i dai namba wan ofisa bilong ol lain soldia bilong Timoti. Em i wanpela man nogut tru, na em i bin putim bikpela hevi long ol Juda. ³³ Long taim ol Juda i stap long Jerusalem na ol i amamas long ol i bin winim ol birua, ol i kukim ol dispela man i bin putim paia long ol dua bilong tempel. Na tu ol i kukim Kalistenes, em i bin hait insait long wanpela haus. Olsem na em i kisim stretpela bekim long ol wok nogut bilong em.

³⁴ Bikpela i bin helpim ol Juda na ol i winim Nikanor, dispela man nogut, em man i bin bringim wan tausen bisnisman i kam bilong baim ol Juda i stap kalabus na mekim ol i kamap wokboi nating bilong ol. ³⁵ Ol dispela lain Juda Nikanor i bin rabisim bipo, nau ol i rabisim em. Nikanor i

rausim naispela klos pait bilong en, na em wanpela tasol i ranawe i go hait olsem wanpela wokboi nating. Em i brukim bus i go inap em i kamap long taun Antiok. Long asua bilong em yet, ol lain ami bilong en i lus olgeta. ³⁶ Nikanor i bin tingting long kisim takis mani na givim i go long ol Rom, olsem na em i bin traim long kalabusim ol manmeri bilong Jerusalem, na long larim ol arapela man i baim ol olsem ol wokboi nating. Tasol em i popaia olgeta, na dispela i soim klia olsem ol Juda i gat wanpela strongpela Helpim i stap. Na i no gat wanpela kantri inap long winim ol, long wanem, ol Juda i save bihainim ol lo God i bin givim ol.

9

Bikpela i mekim save long Antiokus (1 Makabi 6.1-7 na 2 Makabi 1.11-17)

¹ Long dispela taim Antiokus i lusim kantri Persia na i ranawe i kam bek wantaim ol hap ami bilong em. ² Em i bin i go insait long taun Persepolis na em i bin traim bosim taun na stilim ol samting bilong ol haus lotu. Tasol ol manmeri bilong taun i kirap na i pait long Antiokus na ol i rausim ol lain soldia bilong em. Olsem na Antiokus i sem nogut tru, na em i lusim Persia na i ranawe. ³ Taim em i kamap long taun Ekbatana, ol i tokim em olsem ol Juda i winim pinis Nikanor na ol ami bilong Timoti. ⁴ Em i harim dispela tok na bel bilong en i paia olgeta, na em i laik bai ol Juda i mas givim biknem long em gen. Long wanem, ol Persepolis i bin bagarapim biknem bilong em taim ol i bin rausim em. Olsem na em i tokim draiva bilong

karis bilong em long spit tasol i go. Em i no ken malolo inap ol i kamap long Jerusalem. Em i ting em i moa yet na em i tok, “Taim mi kamap long Jerusalem, bai mi mekim dispela ples i kamap matmat bilong ol Juda tasol.”

Tasol em i no save, em bai i go kamap stret long kot bilong God. ⁵ God, Bikipela bilong Israel, em i save lukim olgeta samting, em i bagarapim Antiokus long wanpela sik nogut i no ken pinis. Long taim em i autim ol dispela tok hambak, wantu tasol bikipela pen i sutim bel bilong em. ⁶ Na dispela em i stretpela bekim long em, long wanem, em i bin givim planti pen nogut tru long ol arapela man. ⁷ Tasol maski, dispela samting i no senisim pasin bilong em liklik. Em i no lusim pasin bikhet bilong em. Nogat. Em i bikhet moa moa yet. Em i mekim planti strongpela tok bilong pretim ol Juda. Em i hariapim draiva bilong em moa moa yet. Olsem na karis i spit tru na Antiokus i pundaun nogut na olgeta skru bilong en i lus. ⁸ Long hambakpasin bilong em, em i ting pawa bilong en i moa yet. Em i ting em inap long givim tok long ol biksi na ol i mas bihainim tok bilong em. Em i ting em inap long skelim hevi bilong ol bikipela maunten. Tasol nau em i pundaun i slip long graun, na ol i karim em i go long wanpela bet sel. Na long dispela pasin olgeta man i lukim strong bilong God. ⁹ Na ol liklik snek i wok long lusim ai bilong dispela man nogut na kam ausait long bodi bilong en. Em i karim traipela pen tru. Na taim em i stap laip yet, bodi bilong en i wok long sting. Smel nogut bilong en i mekim olgeta soldia bilong en i pilim sik, ¹⁰ na i no gat wanpela

man inap long kam klostu long em bilong helpim em. Lukim dispela man nau! Pastaim em i ting em yet inap long holim ol sta long han bilong em.

*Antiokus i mekim promis long God
(1 Makabi 6.8-17)*

¹¹ Antiokus i bagarap olgeta, olsem na em i lusim pasin hambak bilong em. Tingting bilong en i kamap klia, long wanem, God i mekim save long em na pen bilong en i go bikpela moa. ¹² Smel nogut bilong bodi bilong en i bagarapim nus bilong em yet, na em i tok, “Yumi man nating i mas i stap aninit long God, na yumi no ken ting yumi wankain olsem God.” ¹³ Tasol maski em i mekim dispela kain tok, marimari bilong Bikpela i pinis nau. Tasol dispela rabisman i traim mekim tok tru antap long Bikpela. ¹⁴ Em i promis olsem, “Bipo mi laik hariap long pinisim Jerusalem olgeta na mekim dispela taun bilong God i kamap wanpela matmat stret bilong ol Juda. Tasol nau mi givim pawa long ol manmeri bilong Jerusalem bilong ol i ken bosim gavman bilong ol yet. ¹⁵ Bipo mi bin ting long tromoim ol bodi bilong ol Juda i dai pinis wantaim ol pikinini bilong ol i go ausait long taun, na ol wel abus na ol pisin i ken kaikai. Mi ting, bilong wanem yumi mas hatwok long planim ol rabis bodi bilong ol. Tasol nau mi laik givim gutpela sindaun long ol, i wankain olsem ol manmeri bilong taun Atens. ¹⁶ Bipo mi bin stilim ol kap tambu na ol gutpela samting bilong tempel. Nau mi laik givim ol naispela presen na bilas i winim ol samting bilong bipo, na bai tempel i pulap tru. Na mi laik baim ol ofa long mani

bilang mi yet. ¹⁷ Na tu mi laik kamap man bilang lain Juda, na mi laik i go long olgeta hap na tokaut long strong bilang God long olgeta lain pipel.”

Antiokus i salim pas i go long ol Juda

¹⁸ Pen Antiokus i karim em i no slek liklik, long wanem, God i mekim save na i bekim stret rong bilang em. Olsem na em i no tingting moa long kamap orait gen, na em i raitim dispela pas i go long ol Juda. ¹⁹ Dispela pas i tok olsem, “Mi Antiokus, mi king na namba wan ofisa bilang ami, mi givim gude tru i go long yupela ol Juda, yupela ol lain manmeri bilang mi. Mi laik bai yupela i ken stap i orait na stap bel isi tasol. ²⁰ Sapos yupela na ol pikinini bilang yupela i stap gut, na olgeta samting i bihainim laik bilang yupela, orait bai mi tok tenkyu long God. ²¹ Mi amamas long tingim gen ol gutpela pasin yupela i bin mekim long mi. Taim mi lusim kantri Persia, sik nogut i painim mi. Olsem na mi ting, mi mas helpim yupela nau long kirapim gutpela sindaun. ²² Mi ting bai mi kamap orait gen. Na mi bilip tru, bai sik bilang mi i pinis. ²³ Tasol mi tingim pasin bilang papa bilang mi taim em i go pait long ol longwe ples. Em i save makim wanpela man bilang holim wok gavman. ²⁴ Olsem na sapos samting nogut i kamap wantu, orait ol manmeri i no ken pret, long wanem, ol i save pinis, i gat wanpela man i holim wok gavman. ²⁵ Na tu, mi save pinis, ol gavman i stap long arere bilang kantri bilang mi, ol i wet na i was long lukim wanem samting i laik kamap. Olsem na mi bin makim pikinini bilang mi, Antiokus, bilang kamap king bihain

long mi. Planti taim mi bin makim em bilong lukautim yupela taim mi go lukluk raun long ol provins nabaut. Mi bin raitim tu wanpela pas i go long em. Em i wankain pas olsem dispela. ²⁶ Nau mi askim yupela long tingim ol gutpela samting mi bin mekim bilong helpim yupela wan wan na yupela olgeta wantaim. Na mi askim yupela olgeta long i stap belgut long mi na long pikinini bilong mi. ²⁷ Mi bilip tru olsem, pikinini bilong mi bai i mekim wankain wok gavman olsem mi, em pasin bilong wok gut wantaim yupela, na bilong soim marimari na bel isi long yupela.”

²⁸ Olsem na dispela man bilong kilim i dai planti manmeri na bilong tok bilas long God, em i karim wankain pen olsem em yet i bin givim long ol arapela man. Na em i dai olsem rabisman tru long ples maunten bilong wanpela longwe kantri. ²⁹ Wanpela gutpela pren bilong em, Filip, i kisim bodi bilong en i go long ples. Tasol bihain, Filip i ranawe i go long king Tolemi Filometor bilong Isip, long wanem, em i pret long pikinini bilong Antiokus.

10

Ol i blesim tempel gen (1 Makabi 4.36-61)

¹ God i helpim Judas Makabeus na ol poroman bilong em na ol i kisim bek tempel na taun Jerusalem. ² Ol i brukim ol dispela alta ol arapela lain i bin kirapim long ples bung, na ol i brukim tu ol haus lotu bilong ol giaman god. ³ Ol i bihainim pasin bilong mekim bikpela haus bilong God i kamap klin gen long ai bilong en, na ol i wokim

wanpela nupela alta. Ol i paitim tupela ston bilong wokim nupela paia, na ol i mekim wanpela ofa. Inap long tupela yia ol i no inap mekim ol ofa long haus bilong God. Na tu, ol i mekim ofa bilong kamapim smok i gat gutpela smel, na ol i laitim ol lam na putim ol bret i stap long ai bilong Bikpela. ⁴ Bihain ol i slip pes i go daun long graun na ol i prea, bai God i no ken larim taim nogut i kamap gen long ol. Ol i askim God, sapos ol i mekim sin gen, orait em i mas givim ol i go long han bilong ol haiden, na long ol man i save tok bilas long em. ⁵ Ol i bin blesim tempel long de namba 25 bilong mun Kislev. Pastaim, long dispela de stret, ol haiden i bin mekim tempel i kamap doti. ⁶ Inap 8-pela de ol Juda i amamas na ol i wokim bikpela kaikai, na ol i bihainim pasin bilong Ol Bikpela De Bilong I Stap Long Haus Win. Na ol i tingting bek long taim bilong ol dispela bikpela de long yia bipo. Long dispela taim ol i bin raun nabaut yet long ples maunten na ol i bin hait i stap long ol hul bilong ston olsem ol wel animal. ⁷ Tasol nau ol i holim ol nupela han diwai, na ol han bilong diwai pam na ol stik ol i bin bilasim long ol lip. Ol i singsing amamas bilong givim biknem long God, long wanem, em i bin mekim kamap dispela de bilong blesim tempel. ⁸ Na ol i wokim wanpela nupela lo i gat tok olsem, olgeta yia olgeta Juda i mas tingim dispela bikpela de ol i bin blesim tempel long en.*

Tolemi Makron i kilim i dai em yet

* **10:8:** Lukim tok i stap long 1 Makabi 4.59.

⁹ Mipela i bin stori pinis long Antiokus, em ol i kolim Epifanes. ¹⁰ Nau mipela i laik stori long ol samting i bin kamap long taim Antiokus Yupator, pikinini bilong dispela man nogut, i stap king. Mipela i laik mekim sotpela stori tasol long ol taim nogut i bin kamap na ol pait bilong em.

¹¹ Taim Antiokus Yupator i kamap king, em i makim wanpela man, nem bilong em Lisias, bilong kamap hetman bilong gavman bilong provins Koelesiria na Fonisia. ¹² Em i kisim ples bilong Tolemi, ol i kolim Makron, em i namba wan gavman i bin mekim stretpela pasin long ol Juda, na em i bin traim mekim wok gavman wantaim pasin bel isi. ¹³ Tasol ol “Pren Bilong King” i go long Yupator na ol i kotim Makron. Long olgeta hap ol man i save kolim em birua bilong king, long wanem, bipo King Filometor i bin givim ailan Saiprus long em bilong lukautim. Tasol em i lusim dispela ailan, na em i bin i go poromanim Antiokus Epifanes. Em i no inap long winim bek gutpela nem long wok gavman bilong em, olsem na em i dringim marasin nogut na em i kilim em yet i dai.

*Judas Makabeus i winim ol Idumea
(1 Makabi 5.1-8)*

¹⁴ Orait Gorgias i kamap namba wan gavman bilong dispela hap. Em i baim ol soldia bilong ol kain kain ples nabaut, na em i no malolo long kirapim pait long ol Juda. ¹⁵ Ol Idumea i holim ol strongpela kem i stap long gutpela ples bilong pait, na ol tu i skrap oltaim long pait long ol Juda.

Ol Idumea i save haitim ol manmeri nogut i bin ranawe long Jerusalem, na ol i save mekim ol kain kain samting long pulim pait i go. ¹⁶ Orait Judas Makabeus wantaim ol poroman bilong en i mekim lotu na i askim God long helpim ol long pait. Na ol i go na kirapim pait bilong winim ol strongpela kem bilong ol Idumea. ¹⁷ Ol i pait strong tru na ol i kisim ol dispela ples. Ol i rausim ol man i pait antap long ol banis na ol i kilim i dai samting olsem 20,000 man olgeta.

¹⁸ Klostu olsem 9,000 birua i ranawe i go hait insait long tupela strongpela taua. Long dispela ol taua ol i bin putim planti samting bilong pait. ¹⁹ Makabeus i lusim Saimon na Josep wantaim Sakius na wanpela lain man i gat strong bilong skruim pait i go, na em yet i go bilong helpim ol man i pait long ol ples we pait i kamap strong tru. ²⁰ Tasol sampela soldia bilong Saimon i laikim tumas mani, na ol i kisim 64 kilogram silva long han bilong sampela man i stap insait long ol taua. Long dispela pasin ol man i grisim ol dispela soldia, na ol soldia i larim ol dispela lain birua i ranawe i go. ²¹ Taim Judas i harim tok long dispela samting i bin kamap, em i singautim ol lida bilong ol soldia na em i kirapim kot, na em i tok, ol dispela soldia i bin kisim grismani, i olsem ol i bin salim ol brata bilong ol long mani, long wanem, ol i bin larim ol birua i ranawe na nau ol inap kam bek na kilim mipela gen. ²² Olsem na Judas i kilim i dai ol dispela soldia. Na em i hariap i go pait na i kisim tupela taua. ²³ Olgeta taim Judas i pait long ol birua, em i save winim pait. Na namba bilong ol birua em i kilim i dai long dispela pait long tupela

taua, em i winim 20,000 man.

²⁴ Pastaim ol Juda i winim Timoti, tasol nau em i go na i baim bikpela lain soldia na em i bungim ol wantaim ol soldia bilong distrik Esia, em ol lain i save sindaun long ol hos na pait. Ol i kirap i go bilong pait strong na winim distrik Judia. ²⁵ Taim ol i wokabaut i kam, Makabeus na ol lain man bilong em ol i prea long God. Ol i putim sit bilong paia long het bilong ol, na ol i pasim klos bilong sori. ²⁶ Ol i slip long graun klostu long alta, na ol i askim God, bai em i ken helpim ol long pait. Ol i askim God long kamap long ol birua bilong ol, na long bagarapim ol man i laik bagarapim ol. Long wanem, long lo bilong em, God i bin promis long lukautim ol manmeri bilong en.

²⁷ Ol i prea pinis, orait ol i kisim ol samting bilong pait na ol i kirap i go longwe liklik long Jerusalem. Ol i kamap pinis klostu long ol birua, orait ol i wet i stap. ²⁸ Taim san i laik kamap, tupela lain ami i kirap bilong pait. Ol Juda i save pinis olsem, ol bai i win, long wanem, lain ami bilong ol i no hangamap long strong bilong ol tasol. Nogat. Ol i save olsem Bikpela bai i sambai long ol. Ol birua i kirapim pait long strong bilong kros tasol. ²⁹ Taim pait i kamap strong tru, ol birua i lukluk i go antap, na ol i lukim 5-pela smatpela man i sindaun long hos na i stiaim ol hos long ol rop ol i wokim long gol. Ol 5-pela i go pas long ami bilong ol Juda, ³⁰ na ol i sanap raun long Makabeus na ol i banisim em long klos pait bilong ol, nogut em i kisim bagarap. Ol i sutim ol spia na mekim klaut i pairap na bikpela lait i sutim ai bilong ol birua. Na ol birua i paul nabaut olgeta na ol i luslain na

ol i ranawe i go. Na ol Juda i ranim ol na pinisim ol tru. ³¹ Ol i kilim i dai 20,500 soldia nating na 600 soldia i save sindaun long ol hos.

³² Timoti yet i ranawe i go long strongpela kem bilong taun Geser, we Kaireas i bosim strongpela lain soldia. ³³ Makabeus na ol lain man bilong en i amamas long hatim pait inap 4-pela de long dispela strongpela kem bilong Geser. ³⁴ Ol man i stap insait long kem ol i bilip long strong bilong bikpela banis, na ol i sutim kain kain tok bilas nogut i go long ol Juda na long God bilong ol. ³⁵ Na long de namba 5, taim san i laik kamap, 20 yangpela soldia bilong lain bilong Makabeus i belhat nogut tru long ol dispela tok bilas. Ol i no pret liklik na ol i go antap long banis. Ol i go longlong olgeta na ol i katkatim olgeta wan wan man ol i bungim. ³⁶ Taim ol birua i pait long dispela hap, narapela lain soldia bilong ol Juda i go antap long ol banis na ol i kirapim pait long ol wasman bilong taun. Ol i kukim ol taua, na ol i hipim diwai na kirapim bikpela paia na i tromoim ol man bilong tok bilas i go long paia na ol i dai. Na narapela lain gen i go brukim ol bikpela dua na larim ol arapela soldia bilong ol i kam insait. Na ol i kisim taun olgeta. ³⁷ Timoti i hait i stap insait long wanpela hul wara, tasol ol i lukim em na kilim em i dai. Na ol i katim tu Kaireas, brata bilong em, na narapela man Apolofanes.

³⁸ Taim pait i pinis, ol Juda i litimapim nem bilong Bikpela. Ol i singsing amamas na i tenkyu long God, long wanem, em i bin soim bikpela marimari long ol Israel na em i bin helpim ol long

winim ol birua.

11

Judas Makabeus i winim Lisias (1 Makabi 4.26-35)

¹ Bihain liklik Lisias, em waspapa na kandere bilong king na namba 2 het bilong gavman, em i kros long ol dispela samting i bin kamap. ² Olsem na em i kisim 80,000 soldia nating na ol arapela soldia i save sindaun long ol hos. Ol i wokabaut i go bilong pait long ol Juda. Lisias i gat tingting bilong mekim Jerusalem i kamap wanpela taun bilong ol Grik tasol. ³ Na em i laik putim wankain takis long tempel bilong God olsem em i save putim long olgeta haus lotu bilong ol arapela lain pipel. Olgeta yia em i laik givim wok bilong hetpris long wanem man i laik baim. ⁴ Lisias i no tingting liklik long strong bilong God. Nogat. Em i hambak tasol long strong bilong ol planti tausen soldia na planti tausen hos na 80 elefan bilong em. ⁵ Em i wokabaut i kam insait long distrik Judia na em i kam pait long taun Betsur. Betsur em wanpela taun i gat strongpela banis, na em i stap samting olsem 30 kilomita long hap saut bilong Jerusalem.

⁶ Taim Makabeus na ol man bilong en i harim olsem Lisias i kam banisim ol strongpela kem bilong ol, ol soldia wantaim olgeta manmeri i krai na singaut na askim Bikpela long salim wanpela gutpela ensel i kam bilong helpim Israel. ⁷ Makabeus yet i kisim ol samting bilong pait na em i go pas. Em i singautim ol arapela man long bihainim em na i go helpim ol brata. Olgeta i kirap na i go wantaim. Ol i no tingim laip bilong ol. ⁸ Ol i

kamap klostu long Jerusalem, na wantu ol i lukim wanpela man i sindaun long hos i go pas long ol. Dispela man i gat waitpela klos na ol samting bilong pait ol i bin wokim long gol. ⁹ Ol Juda i lukim na olgeta wantaim i tenkyu long God long marimari bilong em. Em i bin strongim bel bilong ol moa yet. Olsem na nau ol inap long pait long ol man na long ol wel animal, na ol inap long brukim ol banis ain tu. ¹⁰ Ol i lain na i wokabaut wantaim dispela man. God i bin salim dispela man i kam, long wanem, em i marimari long ol. ¹¹ Ol i pait olsem ol laion na ol i kalap antap long ol birua na ol i kilim i dai 11,000 soldia nating na 1,600 soldia i save sindaun long ol hos, na ol i ranim ol arapela i go. ¹² Planti man moa i kisim bagarap na i lusim ol samting bilong pait na i ranawe i go. Tasol Lisias yet i no lusim laip bilong em, long wanem, em i bin pret na em i ranawe.

Lisias i sekan wantaim ol Juda

¹³ Lisias i ranawe, tasol em i no longlong man. Em i tingim dispela pait em i no bin winim, na em i save pinis olsem em i no inap daunim ol Hibu. Long wanem, strongpela God bilong ol i bin sambai long ol. Olsem na em i laik stretim tok wantaim ol Juda. ¹⁴ Em i mekim ol gutpela promis long ol na em i wok strong long grisim king long kamappren bilong ol Juda. ¹⁵ Makabeus i laik helpim gutpela sindaun bilong ol manmeri, olsem na em i tok orait long olgeta dispela tingting Lisias i bin autim. Na king tu i bin tok orait long olgeta askim bilong ol Juda, em ol askim Makabeus i bin salim i go long Lisias.

Lisias i raitim pas i go long ol Juda

¹⁶ Dispela pas Lisias i bin raitim i go long ol Juda, em i tok olsem, “Lisias i salim gude i go long ol manmeri bilong lain Juda. ¹⁷ Jon na Apsalom, dispela tupela mausman bilong yupela, i bringim pinis wanpela pas i kam long mi. Long dispela pas yupela i askim mi long orait long ol tok yupela i bin mekim long pas. ¹⁸ Orait mi givim king pinis olgeta dispela askim bilong yupela. Na mi orait long ol samting yupela i askim mi long en. ¹⁹ Sapos yupela i wok long i stap wanbel wantaim gavman, orait bai mi helpim kantri bilong yupela inap long mak bilong strong bilong mi. ²⁰ Mi tokim tupela mausman bilong yupela na ol mausman bilong mi long stretim gut ol toktok bilong dispela pas. ²¹ Gutbai. Mi raitim dispela pas long de namba 24 bilong mun Dioskorintius* long yia 148.”

King i salim pas i go long Lisias

²² Pas bilong king i tok olsem, “King Antiokus i salim gude i go long brata bilong em, Lisias. ²³ Papa bilong mi i go pinis na em i bung nau wantaim ol god. Na mi laik bai olgeta manmeri bilong kantri bilong yumi i ken sindaun gut na bosim ol wok bilong ol yet. ²⁴ Mi bin harim olsem ol Juda i no laik bihainim pasin bilong ol Grik, olsem papa bilong mi i bin laik long ol i mas mekim. Ol i gat bikpela laik long bihainim ol pasin bilong ol yet, na ol i askim mi nau long tok orait long ol i

* **11:21:** Santikus em nem bilong wanpela mun bilong ol Grik. Dispela mun i save kamap long mun Februeri na Mas bilong yumi. I luk olsem Dioskorintius em narapela nem bilong dispela mun.

ken mekim olsem. ²⁵ Orait mi laik bai dispela lain manmeri i no ken wari na i ken sindaun isi olsem ol arapela lain tu i save mekim insait long kantri bilong yumi. Mi givim tok nau long ol i ken stretim gen tempel bilong ol, na mi givim tok orait long ol i ken bihainim ol pasin tumbuna bilong ol. ²⁶ Plis, yu mas tokim ol long dispela tok bilong mi, na yu mas tokim ol olsem, yumi laik i stap pren wantaim ol. Olsem na ol i no ken wari. Ol i ken i go het tasol na mekim wok bilong ol.”

King i salim pas i go long ol Juda

²⁷ King i salim pas i go long ol manmeri bilong Juda. Dispela pas i gat tok olsem, “King Antiokus i salim gude i go long ol gavman na long ol manmeri bilong Judia. ²⁸ Mi laik bai olgeta samting bilong yupela i ken i stap orait tasol. Mi tu i stap orait. ²⁹ Menelaus i bin tokim mi olsem, yupela i laik i go bek long as ples na stretim ol samting bilong yupela. ³⁰ I orait. Olgeta manmeri i go bek long as ples bipo long de namba 30 bilong dispela mun Santikus, * ol i no ken pret long wanpela samting. ³¹ Na tu, yupela ol Juda i ken bihainim yet ol tambu bilong kaikai, olsem yupela i bin mekim bipo. Na sapos wanpela bilong yupela i bin brukim ol dispela lo ol i bin putim bipo, em bai i no inap kot. ³² Nau mi salim Menelaus i kam bilong mekim bel bilong yupela i stap isi. ³³ Gutbai. Mi raitim dispela pas long de namba 15 bilong mun Santikus long yia 148.”

Ol Rom i salim pas i go long ol Juda

³⁴ Ol Rom tu i salim wanpela pas i go long ol Juda. Dispela pas i tok olsem, “Kwintus Memius

wantaim Taitus Manius, tupela mausman bilong ol Rom, tupela i salim gude i go long ol Juda. ³⁵ Mipela i orait long olgeta samting Lisias, dispela kandere bilong king, em i bin tokim yupela long en. ³⁶ Na yupela i mas skelim gut ol samting king tasol inap long stretim, olsem Lisias i bin tok. Mipela i laik bai yupela i salim wanpela mausman i kam hariap na mipela i ken autim ol tingting bilong mipela long em. Long wanem, mipela i redi nau long wokabaut i go long taun Antiok. ³⁷ Bihain yupela i mas salim sampela man i kam long mipela, bai mipela tu i ken save long tingting bilong yupela. ³⁸ Gutbai. Mipela i raitim dispela pas long de namba 15 bilong mun Santikus long yia 148.”

12

Ol i kilim i dai ol Juda i stap long taun Jopa

¹ Bihain long ol i mekim pinis ol dispela kontrak bilong sindaun gut wantaim, Lisias i go bek long king, na ol Juda i go bek long wok gaden bilong ol. ² Tasol sampela hetman king i bin makim bilong bosim ol distrik nabaut, ol i no laik larim ol Juda i sindaun gut. Nem bilong ol i olsem, Timoti na Apolonius, pikinini bilong Geneus, na Hieronimus na Demofon. Na Nikanor, em namba wan ofisa bilong ol soldia i bin kam long ailan Saiprus, em tu i gat wankain tingting.

³ Nau mi laik stori long wanpela pasin nogut ol manmeri bilong taun Jopa i bin mekim. Ol i askim ol Juda i stap wantaim ol long taun long go raun wantaim ol long ol bot bilong ol. Na ol meri na

pikinini tu i ken i go. I no luk olsem ol i gat tingting nogut. Nogat. ⁴ Ol Juda i bihainim laik bilong olgeta manmeri bilong taun, na ol i orait long i go, long wanem, ol i laik i stap pren wantaim ol Jopa. Ol i no pret long wanpela samting. Nogat. Tasol taim ol i go longwe liklik long solwara, orait ol Jopa i kapsaitim ol bot, na samting olsem 200 Juda i dring wara na i dai.

⁵ Taim Judas i harim tok olsem ol manmeri bilong Jopa i bin mekim nogut tru long ol wantok bilong em, em i singautim ol lain soldia bilong en i kam. ⁶ Em i prea long God, em i stretpela jas, na bihain em i go mekim save long ol dispela man i bin bagarapim ol Juda. Long nait em i kukim ol bris na sip i stap long pasis na em i kilim i dai ol manmeri i bin i go hait long dispela hap. ⁷ Tasol Judas i lukim ol dua bilong taun i pas pinis, olsem na em i go bek. Em i ting long kam bek gen long narapela taim na pinisim olgeta manmeri bilong dispela taun.

⁸ Judas i harim pinis olsem ol manmeri bilong taun Japne i redi long mekim wankain pasin long ol Juda i stap wantaim ol. ⁹ Olsem na long wanpela nait em i go pait long ol. Em i kukim ol bris na sip bilong ol. Na ol manmeri i stap long Jerusalem, em i stap 50 kilomita longwe long Japne, ol i lukim dispela bikpela paia.

Judas i go long distrik Gileat na em i win long pait

¹⁰ Orait Judas wantaim ol soldia i lusim taun Japne bilong i go pait long Timoti. Taim ol i wok-abaut inap 2 kilomita pinis, wanpela lain soldia

bilong ol Arap i kirapim pait long ol. Dispela lain Arap i save raun nabaut bilong painim kaikai. Ol i gat samting olsem 5,000 soldia nating na 500 soldia bilong sindaun long ol hos. ¹¹ Bikpela pait i kirap na God i helpim Judas na ol soldia bilong em, na ol i win. Orait ol Arap i askim Judas long sekan wantaim ol, na ol i promis long givim sampela bulmakau na sipsip long ol Juda na long helpim ol long ol arapela kain pasin tu. ¹² Judas i save olsem ol Arap inap helpim ol Juda long planti samting, olsem na em i orait long sekan wantaim ol. Sekan pinis, orait ol Arap i go bek long ol haus sel bilong ol.

¹³ Judas i go pait tu long Kaspin, em wanpela taun i gat strongpela banis. Ol manmeri i stap long en, ol i bilong ol kain kain ples. ¹⁴ Ol i bilip long strong bilong bikpela banis bilong ol. Na ol i ting, ol i gat inap kaikai long i stap gut longpela taim. Olsem na ol i skrapim bel bilong Judas na ol lain man bilong em. Ol i tok nogut long ol, na ol i mekim ol kain kain tok bilas long God. ¹⁵ Tasol Judas i prea long God, em King bilong olgeta hap bilong graun. God yet i bin brukim bikpela banis bilong Jeriko long taim bilong Josua. Em i no bin yusim ol masin i save bamim ol banis na tromoim ol ston na ol spia samting. Nogat. Olsem na Judas i kirapim pait bilong kisim banis bilong taun, ¹⁶ na God i helpim em na em i win. Traipela lain manmeri i dai. Na i luk olsem blut bilong ol i pulapim olgeta wanpela raunwara i stap long dispela ples. Bikpela bilong dispela raunwara em inap 400 mita samting.

*Judas i winim ol ami bilong Timoti
(1 Makabi 5.37-43)*

¹⁷ Judas wantaim ol lain man bilong en i lusim taun Kaspin na ol i wokabaut i go samting olsem 150 kilomita inap long taun Karaks. Sampela Juda bilong lain bilong Top i sindaun i stap long dispela hap. ¹⁸ Tasol Judas i no lukim Timoti. Em yet i go pinis, long wanem, em i no bin winim wanpela pait long dispela hap. Tasol em i bin lusim wanpela strongpela lain soldia i stap. ¹⁹ Tupela man i bosim ol ami bilong Makabeus, em Dositeus na Sosipater, tupela i kirapim pait long dispela lain soldia bilong Timoti, na namba bilong ol soldia ol i kilim em i winim 10,000 man. ²⁰ Orait na Judas i brukim ol ami bilong em long sampela lain, na em i makim ol ofisa bilong i go pas long wanpela wanpela lain. Na em yet i hariap i go bilong ranim Timoti. Ol ami bilong Timoti i gat 120,000 soldia nating na 2,500 soldia i save sindaun long ol hos. ²¹ Taim Timoti i harim olsem Judas i kam klostu pinis, em i salim ol meri na ol pikinini wantaim ol kago i go long taun Karnaim. I hat long winim Karnaim long pait na i hat long go kamap long en, long wanem, ol rot i go antap i pas tumas. ²² Taim namba wan lain bilong Judas i kamap, ol birua i kirap nogut na i seksek. Ol i pret nogut tru, long wanem, ol i lukim wanpela mak bilong God i kamap long ol. Ol i ran nabaut i go long olgeta hap. Ol i longlong nabaut na ol i bagarapim ol yet na i sutim ol wanlain bilong ol long bainat. ²³ Orait Judas wantaim ol lain bilong en i ranim ol na i kilim i dai samting olsem 30,000 birua. ²⁴ Ol lain man bilong Dositeus na Sosipater i holimpas

Timoti yet. Tasol em i askim ol long larim em i go bek long ples, long wanem, planti papamama na brata bilong ol Juda i stap long kalabus bilong em. Sapos em i no i go bek, ol dispela lain bai i lus olgeta. ²⁵ Orait Timoti i tok tru antap long em i no ken mekim nogut long ol, na em bai i salim ol dispela Juda i kam bek long ples. Olsem na ol i larim em i go.

Judas i winim sampela pait moa

²⁶ Judas i wokabaut i go long taun Karnaim na long haus lotu bilong god meri Atargatis, na em i kilim i dai 25,000 manmeri. ²⁷ Em i pinisim tru ol birua na bihain em i wokabaut i go long Efron, em wanpela taun i gat strongpela banis na ol pipel bilong ol kain kain lain i pulap long en. Ol yangpela man bilong taun i lain ausait long banis na i pait strong. Insait long taun i gat planti masin bilong tromoim ol ston na spia samting. ²⁸ Tasol ol Juda i singaut long Bikpela na askim em long helpim ol long brukim strong bilong ol birua. Na ol i kisim taun na ol i kilim i dai samting olsem 25,000 soldia. ²⁹ Bihain ol i lusim Efron na ol i hariap i go long Betsan, em wanpela taun i stap samting olsem 120 kilomita longwe long Jerusalem. ³⁰ Ol Juda i stap long dispela taun ol i tokim Judas olsem, ol manmeri bilong dispela taun i save mekim gut long ol Juda, na ol i save helpim ol long taim nogut. ³¹ Olsem na Judas na ol lain man bilong en i tenkyu long ol manmeri na ol i tok strong long ol, long ol i mas mekim wankain pasin long taim bihain. Na Judas i go bek long Jerusalem, long wanem, Bikpela De Bilong

Amamas Long Kisim Kaikai Long Gaden, em i kam klostu pinis. ³² Long tok Grik ol i save kolim dispela bikpela de olsem, Pentikos.

Judas i winim Gorgias

Bihain long Pentikos, Judas wantaim ol lain man bilong en i hariap i go pait long Gorgias, em namba wan gavman bilong distrik Idumea. ³³ Gorgias i bungim 3,000 soldia nating na 400 soldia i save sindaun long ol hos. ³⁴ Pait i kirap na sampela Juda i dai. ³⁵ Dositeus, em wanpela strongpela man bilong Juda i kam long taun Top, em i sindaun long hos na em i holimpas Gorgias long klos bilong em na em i wok long pulim em i go. Em i no laik kilim em i dai. Na wanpela bilong ol soldia i kam long distrik Tres, em ol lain i save sindaun long ol hos, em i kam katim han bilong Dositeus. Olsem na Gorgias i ranawe i go long taun Maresa.

³⁶ Esdrias wantaim ol lain soldia bilong em ol i bin pait longpela taim pinis na strong bilong ol i pinis olgeta. Olsem na Judas i prea bai Bikpela i ken soim olsem, em i sambai long ol Juda na em i go pas long ol ami bilong ol. ³⁷ Na Judas i kirapim sampela singsing bilong lotu long tok ples, bilong strongim bel bilong ol soldia long pait. Orait wantu ol i statim pait na ol i ranim ol lain soldia bilong Gorgias.

Ol i prea bilong helpim ol soldia i dai pinis long pait

³⁸ Bihain long pait, Judas i bungim ol lain soldia bilong em na ol i wokabaut i go long taun Adulam.

De namba 7 bilong wik i laik kamap, olsem na long kastam bilong ol Juda, ol i bihainim pasin bilong mekim ol yet i kamap klin long ai bilong God, na ol i bihainim lo bilong de Sabat. ³⁹ Long de bihain, ol man bilong Judas i hariap i go kisim ol bodi bilong ol soldia i bin dai long pait. Ol i laik planim ol wantaim ol wanpinis long matmat bilong ol tumbuna. ⁴⁰ Tasol aninit long klos bilong ol wan wan man i bin dai, ol i lukim ol liklik piksa bilong ol giaman god bilong taun Japne. Lo bilong God i tambuim ol Juda long ol i no ken holim kain samting olsem. Na nau olgeta man i save klia watpo ol dispela man i bin i dai. ⁴¹ Ol soldia i lukim dispela samting na ol i litimapim nem bilong Bikpela i kamap ples klia. ⁴² Na ol i mekim wanpela prea, na ol i askim God, bai em i ken lusim dispela sin olgeta. Judas, bikman bilong ol, i tokim ol soldia long givim baksait long sin, long wanem, ol i bin lukim long ai bilong ol yet dispela pasin sin i bin bagarapim ol dispela man i dai pinis. ⁴³ Na em i askim olgeta soldia long givim sampela mani, na em i bungim samting olsem 2,000 mani silva. Em i salim dispela mani i go long Jerusalem, bai ol pris i ken mekim ofa bilong rausim sin. Dispela pasin Judas i bin mekim, em i gutpela na i stret, long wanem, em i bilip olsem, ol man i dai pinis, ol bai i kirap bek. ⁴⁴ Sapos em i no bin bilip olsem, orait dispela pasin bilong mekim prea bilong helpim ol man i dai pinis, em i kranki pasin tru. ⁴⁵ Tasol Judas i bilip olsem, ol man i mekim stretpela pasin na i dai, ol bai i kisim gutpela bekim. Na dispela tingting i stret long ai

bilang God. Olsem na Judas i mekim wanpela ofa bilang helpim ol soldia i dai pinis, bai God i ken rausim sin bilang ol.

13

Ol i kilim i dai Menelaus

¹ Long yia 149 Judas wantaim ol lain man bilong en i painimaut olsem, Antiokus Yupator i wokabaut i kam long Juda wantaim bikpela lain ami. ² Na Lisias, em waspapa bilong Antiokus na namba 2 het bilong gavman, em i kam wantaim em. Na i gat ol lain ami bilong ol Grik tu i kam wantaim ol. Namba bilong olgeta wantaim i go inap long 110,000 soldia i wokabaut long lek na 5,300 soldia i sindaun long ol hos. Na tu i gat 22 elefan na 300 karis bilong pait i gat ol naip ol i bin pasim long ol wil bilong ol.

³ Menelaus i trik long joinim ol na em i grisim Antiokus long i go het long pait. Tasol em i no wari long helpim kantri bilong em na em i mekim olsem. Nogat. Em i mekim olsem bai ol i no ken rausim em long wok hetpris. ⁴ Tasol God, em namba wan King, em i hatim bel bilong Antiokus long pinisim Menelaus. Orait Lisias i kotim Menelaus long ai bilong king na em i tok klia olsem, dispela man nogut em i as bilong olgeta trabel i bin kamap long King Antiokus. Olsem na king i tok bai ol i mas bringim Menelaus i go long taun Beria na kilim em i dai long pasin bilong ples. ⁵ Long dispela taun i gat wanpela taua i stap, antap bilong en i samting olsem 25 mita, na sit bilong paia i pulap long en. Insait long taua, ol sait i slip i go daun. ⁶ Sapos ol manmeri i lukim wanpela man

i bin bagarapim samting bilong lotu, o i bin mekim narapela bikpela rong, orait ol i save bringim em i go antap long taua na tromoim em i go daun insait long sit bilong paia. ⁷ Na Menelaus, em man bilong brukim lo bilong God, em i dai olsem tasol. Na ol i no planim bodi bilong em. ⁸ Dispela bekim i stret tru, long wanem, planti taim em i bin mekim nogut long sit bilong paia i stap long alta bilong God. Olsem na em i dai long sit bilong paia yet.

Wanpela pait i kirap klostu long taun Modein

⁹ Orait King Antiokus i wokabaut i kam, na bel bilong en i hat olgeta. Em i laik winim papa bilong em long givim pen nogut tru long ol Juda. ¹⁰ Taim Judas i harim tok long dispela samting king i laik mekim, em i tokim ol manmeri long ol i mas prea long Bikpela long san na long nait. Long wanem, dispela taim ol birua inap long bagarapim lo na kantri na haus bilong God tu. Em i tok, God i bin helpim ol bipo, em bai helpim ol nau tu. ¹¹ Ol i mas prea long God bai kantri bilong ol, nau tasol i kamap gut liklik, i no ken pundaun gen aninit long pawa bilong ol haiden. ¹² Orait olgeta manmeri wantaim i bihainim tok bilong Judas. Inap 3-pela de ol i wok long singaut long Bikpela, em i God bilong marimari. Ol i slip pes i go daun long graun na ol i tambu long kaikai na ol i krai i stap. Bihain, Judas i singautim ol na tokim ol strong long ol i mas redi long pait.

¹³ Judas i bung wantaim ol bikman na ol i pasim tok olsem. Ol yet i mas wokabaut i go nau tasol, na God bai i helpim ol long bringim pait i go long king. Maski long wetim Antiokus i kam insait

long Judia na winim Jerusalem. ¹⁴ Judas i putim olgeta samting long han bilong God i bin wokim heven na graun, na em i strongim bel bilong ol soldia bilong em long pait strong. Ol i redi long i dai bilong helpim lo bilong God na tempel na taun Jerusalem na kantri na olgeta kastam bilong ol. Orait ol i wokabaut i go long taun Modein na ol i wokim wanpela kem. ¹⁵ Judas i givim krai bilong kirapim pait long ol soldia bilong em. Krai i go olsem, “God bai i win.” Long nait yet Judas wantaim ol yangpela man i no pret, ol i go kirapim pait long haus sel bilong king. Ol i kilim i dai samting olsem 2,000 man long kem bilong ol birua. Na tu ol i kilim i dai namba wan elefan wantaim draiva bilong em. ¹⁶ Ol i mekim ol birua i longlong nabaut na i pret nogut tru. Ol Juda i amamas long ol i win pinis, na taim tulait i bruk, ol i lusim kem bilong ol birua. ¹⁷ Ol dispela samting i kamap gut, long wanem, Bikpela i sambai na i was long Judas.

*Antiokus namba 5 i mekim kontrak
(1 Makabi 6.48-63)*

¹⁸ King i kisim save pinis long pasin bilong pait bilong ol Juda, olsem na em i laik traim sampela trik bilong kisim ol strongpela ples bilong ol. ¹⁹ Em i go kamap long Betsur, em wanpela taun bilong ol Juda i gat strongpela banis. Em i pait hat tru long winim taun. Tasol nogat. Ol i sakim em i go bek. Em i kirapim pait gen, na em i lus olgeta. ²⁰ Judas i bin salim sampela kago i go long ol man i pait insait long taun. ²¹ Tasol wanpela soldia Juda, nem bilong em Rodokus, em i toksave long ol birua. Na taim ol Juda i painimaut long dispela

samting em i bin mekim, ol i holim em na kilim em i dai. ²² Orait king i sindaun toktok gen wantaim ol manmeri bilong Betsur. Ol i mekim kontrak bilong sekan na king i lusim ol i go. Na bihain em i kirapim gen pait long Judas, na Judas i win. ²³ Long dispela taim Antiokus i harim tok long Filip i bin kamap longlong. Filip em i dispela man, king i bin lusim long biktaun Antiok bilong lukautim wok gavman. Na king i no save, nau em bai i mekim wanem samting. Olsem na em i sindaun toktok wantaim ol Juda. Em i orait long ol samting ol Juda i laikim na em i tok tru antap long larim ol i ken bihainim lo bilong ol. Em i sekan wantaim ol, na em i mekim ofa. Em i givim biknem tu long tempel long Jerusalem na long ol samting i stap long en. ²⁴ Em i kisim Judas Makabeus i go insait long haus bilong em, na tupela i kamap pren. Em i makim Hegemonides bilong i stap namba wan gavman bilong hap kantri i stat long taun Tolemes na i go inap long taun Gerar. ²⁵ Na king yet i go long Tolemes. Ol manmeri bilong dispela ples i kros long dispela kontrak em i bin mekim wantaim ol Juda, na ol i laik pinisim dispela kontrak. ²⁶ Tasol Lisias i sanap na i toktok gut bilong strongim dispela kontrak. Em i tok isi long ol manmeri na em i senisim tingting bilong ol. Taim ol manmeri i kamap wanbel pinis wantaim em, orait em i go bek long Antiok. Dispela em i stori bilong king i laik kirapim pait, tasol em i go bek gen long ples bilong em.

Alkimus i toktok long king na i daunim nem bilong Judas

(1 Makabi 7.1-21)

¹ Bihain long tripela yia Judas wantaim ol lain man bilong en i harim olsem, Demitrius, pikinini bilong Selukus, wantaim strongpela lain ami na ol sip, ol i bin i go insait long pasis bilong taun Tripolis. ² Na Demitrius i bin kilim i dai King Antiokus, na waspapa bilong em, Lisias, na em yet i bosim gavman nau.

³ Long dispela taim i gat wanpela man i stap, nem bilong em Alkimus. Bipo em i stap hetpris, tasol long laik bilong em yet, em i lusim ol kastam bilong lotu long taim bilong pait. Em i pret, nogut ol Juda i givim bekim nogut long em, na em i save pinis olsem i no gat rot bilong kisim bek wok hetpris. ⁴ Olsem na long yia 151, Alkimus i go lukim King Demitrius. Long dispela taim em i givim king wanpela hat gol na wanpela han bilong diwai pam na sampela han bilong diwai oliv, olsem ol Juda i save givim long tempel. Tasol em i no tokaut yet long tingting bilong em. Nogat. ⁵ Bihain Demitrius i singautim em i kam long miting bilong wanpela kaunsil, na king i askim em long wanem ol samting ol Juda i laik mekim. Orait Alkimus i painim rot bilong autim longlong tingting bilong em.

Em i tok olsem, ⁶“Judas Makabeus i go pas long ol lain Juda ol i kolim ol Hasidi. Oltaim ol dispela lain i save kirapim bel bilong ol manmeri long skruim pait i go, na ol i no larim kantri i stap isi. ⁷ Ol i rausim mi long wok hetpris, em bikipela wok mi bin kisim long papa bilong mi. Nau mi kam

hia, ⁸ long wanem, mi wari tru long ol samting bilong king. Na tu, long wanem, mi tingting tumas long ol wantok bilong mi. Longlong pasin bilong dispela lain man mi kolim pinis, em i bin bringim bikpela hevi i kam long kantri bilong mi. ⁹ King, yu man bilong marimari na yu save belgut long olgeta manmeri. Taim yu glasim pinis ol wan wan samting, orait yu ken tingting long helpim gutpela sindaun bilong kantri bilong mi na bilong ol manmeri i karim hevi. ¹⁰ Sapos dispela Judas i stap yet, orait kantri bilong yu bai i no inap i gat gutpela sindaun.”

Demitrius i salim Nikanor i go bilong pait long Judas

¹¹ Alkimus i toktok pinis, orait wantu tasol ol arapela Pren Bilong King i birua long Judas, ol tu i traim long mekim Demitrius i belhat moa yet. ¹² Na kwiktaim King Demitrius i makim Nikanor, em man bilong bosim ol lain elefan, bilong kamap namba wan gavman bilong Judia. ¹³ Em i givim tok bilong kilim Judas i dai, na bilong ranim ol man i save bihainim em, na bilong makim Alkimus olsem hetpris bilong tempel. ¹⁴ Ol haiden i bin sindaun long Judia na i bin ranawe long Judas, nau ol i kam bung wantaim Nikanor. Ol i ting olsem, hevi na trabel i laik kamap long ol Juda nau, na ol yet bai i painim gutpela taim.

¹⁵ Ol Juda i harim tok olsem Nikanor i wokabaut i kam, na ol haiden i kam wantaim em bilong pait long ol. Olsem na ol i tromoim das antap long het bilong ol. Na ol i prea long God, em i bin

makim ol Juda bilong i stap lain manmeri bilong em inap oltaim, na em i save wok oltaim bilong givim strongpela helpim long ol. ¹⁶ Judas, em lida bilong ol, em i tok na ol i kirap kwik na lusim kem, na ol i bungim ol birua klostu long liklik ples Adasa. ¹⁷ Saimon, brata bilong Judas, em i wok long pait long Nikanor. Olsem na ol birua i kamap hariap tru, na em i lus liklik. ¹⁸ Taim Nikanor i harim stori long Judas na ol soldia bilong en i no save pret liklik, na ol i save pait strong bilong helpim kantri bilong ol, em i no laik pait moa. Em i laik stretim tok. ¹⁹ Olsem na em i salim Posidonius na Teodotus na Matatias i go bilong stretim tok wantaim ol Juda. ²⁰ Ol lida bilong tupela sait i paitim tok i go i go longpela taim. Na bihain, wan wan lida i tokim ol soldia bilong en olsem, “Ating yumi wanbel pinis wantaim ol birua long pinisim pait.” ²¹ Na ol i makim wanpela de bilong ol lida yet i mas kibung. Wan wan sait i salim wanpela karis pait i kam, na ol i sanapim tupela sia i stap. ²² Tasol Judas i bin putim ol soldia bilong sanap nabaut long ol wan wan ples, na ol i mas redi i stap sapos ol birua i laik trikim ol na kirapim pait. Tasol toktok bilong tupela lida i go stret olgeta. ²³ Nikanor i sindaun long Jerusalem longpela taim liklik na em i no mekim ol samting i no stret. Nogat. Na em i tokim ol lain pipel i bin kam bilong joinim em long ol i mas i go bek long ples. ²⁴ Oltaim Nikanor i stap gutpela poroman bilong Judas, long wanem, em i laikim em tumas. ²⁵ Nikanor i givim gutpela tok long Judas, bai em i mas marit na i mas kamapim ol pikinini. Na Judas i harim tok na em i marit na i sindaun isi olsem wanpela man nating

long ples.

Nikanor i birua gen long Judas

²⁶ Taim hetpris Alkimus i lukim tupela man i kamap pren, em i kisim pepa bilong kontrak tupela i bin mekim, na em i kirap i go long Demitrius na i tokim king olsem Nikanor i gat tingting bilong paulim gavman, long wanem, em i bin makim namba wan birua bilong kantri bilong kamap “Pren Bilong King.” ²⁷ Dispela tok baksait i hatim tru bel bilong king na em i raitim pas i go long Nikanor. Em i tok olsem, em i no laikim tru dispela kontrak Nikanor i bin mekim wantaim Judas. Em i tokim Nikanor long holimpas Judas Makabeus na kisim em i kam hariap long Antiok.

²⁸ Taim pas i kamap long Nikanor, em i kirap nogut tru. Long wanem, em i no laik brukim kontrak wantaim man i no bin mekim wanpela rong. ²⁹ Tasol em i no inap sakim tok bilong king, olsem na em i wok long painim wanpela trikpasin bilong kalabusim Judas. ³⁰ Na Makabeus i pilim olsem, Nikanor i no moa belgut long em, na i no moa toktok wantaim em olsem pren. Na em i save pinis olsem, dispela man i laik mekim nogut long em. Olsem na Judas i bungim bikpela lain man na ol i go hait long wanpela hap.

³¹ Taim Nikanor i painimaut olsem Judas i bin trikim em, em i go long haus bilong God long taim ol pris i mekim ofa. Na em i tokim ol olsem ol i mas givim Judas long han bilong em. ³² Tasol ol pris i tok tru antap, ol i no save, dispela man i hait i stap we. ³³ Orait Nikanor i makim tempel

long han sut bilong em, na em i mekim dispela tok tru antap, “Sapos yupela i no holimpas Judas na givim long mi, orait mi bai bagarapim dispela tempel na bai graun nating tasol i stap. Bai mi brukim dispela alta, na long ples bilong en mi bai sanapim wanpela bikpela naispela haus lotu tru bilong god Dionisus.” ³⁴ Em i tok olsem na em i go bek long haus. Na ol pris i litimapim han i go long heven na ol i singaut long God i bin sambai oltaim long kantri bilong ol. Ol i prea olsem, ³⁵ “Bikpela, i no gat wanpela samting yu sot long en. Tasol yu bin laikim wanpela tempel i mas i stap long ples bilong yu, bai yu ken sindaun namel long mipela. ³⁶ Bikpela, yu tasol yu stretpela, yu mas was gut long dispela haus, nau tasol mipela i bin mekim i kamap klin, bai em i ken i stap holi oltaim.”

Rasis i dai bilong helpim kantri

³⁷ Em hia stori bilong Rasis, em wanpela kaunsil bilong Jerusalem. Ol i bin kotim em long ai bilong Nikanor. Rasis em i wanpela gutpela man i bin helpim manmeri bilong em long ol kain kain pasin, na ol i bin givim biknem long em na ol i kolim em “Papa bilong ol Juda.” ³⁸ Taim ol Juda i no kirapim pait yet, Rasis i kot, long wanem, em i bihainim pasin bilong lotu bilong ol Juda. Em i sambai strong long dispela pasin bilong lotu, na em i no pret liklik long lusim laip bilong em. ³⁹ Na Nikanor i laik soim olsem, em i birua tru bilong ol Juda, olsem na em i salim planti soldia i go bilong holimpasim Rasis. Namba bilong ol dispela soldia i winim 500 man olgeta. ⁴⁰ Nikanor i ting, sapos em i kalabusim wanpela bikman olsem Rasis, bai

ol arapela Juda i pret nogut tru. ⁴¹ Orait ol soldia bilong en i pait long kisim taua Rasis i stap long en. Ol i laik brukim bikpela dua bilong banis, olsem na ol i singaut long paia i kam. Na taim Rasis i lukim ol i ranim em pinis long olgeta sait, orait em i kirap na sutim em yet long bainat. ⁴² Em i ting, mobeta em i dai wantaim gutpela nem bilong em. Nogut ol birua i holimpas em na ol i semim em nogut tru.

⁴³ Tasol Rasis i hariap tumas na bainat i no kisim em gut. Na taim em i lukim ol soldia i kam insait long dua, orait em i ran i go kwik antap long banis bilong taua. Na em i kalap i go daun antap long ol manmeri i stap daunbilo. Em i no pret liklik. ⁴⁴ Wantu ol man i surik i go bek, na em i pundaun long ples klia. ⁴⁵ Em i pulim win yet na em i kirap na i ran i go namel long ol lain manmeri, maski blut i sut i kam ausait long ol bikpela sua bilong em. ⁴⁶ Em i kalap i go antap long wanpela bikpela ston. Na klostu olgeta blut bilong en i lus pinis. Na em i kamautim bel bilong em long tupela han, na em i tromoim i go daun antap long ol manmeri. Na em i singaut long Bikpela i bosim win na laip, bai em i ken givim bek win na laip long em. Em tasol stori bilong pasin Rasis i bin dai long en.

15

Nikanor i gat tingting nogut

¹ Nikanor i harim olsem, Judas na ol lain man bilong en i stap long hap bilong Samaria. Em i pasim tingting long i go pait long ol long de Sabat, bai ol i no inap bekim pait. ² Tasol sampela Juda i stap long ami bilong Nikanor i tokim em olsem,

“Yu no ken mekim pasin bilong welman na kilim ol i dai long de Sabat. Yu mas mekim gutpela pasin tasol long dispela de, em de God i save lukim olgeta samting em i bin makim na tambuim.”

³ Na dispela pikinini nogut bilong Satan i askim ol olsem, “Ating i gat wanpela bikman i stap long skai em i bin tok long yumi mas makim de Sabat, a?” ⁴ Na ol i bekim tok olsem, “Yes. Bikpela i gat laip na i bosim skai, em yet i bin tokim yumi long bihainim ol lo bilong de Sabat.”

⁵ Tasol Nikanor i tok, “Mi tasol, mi bosim graun, na mi tokim yupela long kisim ol samting bilong pait na i go mekim wok bilong king.” Tasol em i no inap long bihainim laik nogut bilong em. Nogat.

Judas i tokim ol lain soldia long ol i mas redi long pait

⁶ Long pasin bikheth na pasin hambak bilong em, Nikanor i pasim tingting olsem. Em i ting em bai winim ol soldia bilong ol Juda, na em bai bungim ol kago bilong ol, na sanapim wanpela ston long ples klia bilong tingim dispela pait em i winim.

⁷ Tasol Judas Makabeus i no seksek. Em i bilip strong bai Bikpela i helpim em. ⁸ Na em i strongim bel bilong ol soldia bilong em, bai ol i no ken pret long ol haiden i kam pait long ol. Nogat. Ol i mas tingim bek ol helpim God i bin salim i kam long ol planti taim bipo. Na nau tu ol i mas bilip strong olsem, God I Gat Olgeta Strong, em bai i helpim ol long win gen. ⁹ Judas i strongim ol long sampela tok bilong lo na bilong ol profet. Em i tokim ol olsem, ol i mas tingim ol pait ol i bin winim pinis. Long dispela kain tok em i kirapim bel bilong ol

long pait strong. ¹⁰ Orait ol soldia bilong en i redi long pait. Em i tokim ol na skulim ol long lukaut long pasin bilong ol haiden bilong giaman na brukim tok tru antap. ¹¹ Judas i no givim ol hap plang na ol spia long ol bilong strongim ol. Nogat. Em i givim gutpela toktok long ol, na long dispela pasin em i strongim ol. Na em i stori tu long wanpela driman em i bin lukim. Olgeta man i harim na ol i amamas, long wanem, ol i ting em i tru.

¹² Long driman Judas i lukim Onias, wanpela hetpris bilong bipo.* Em i wanpela gutpela stretpela man, em man bilong daunim em yet na mekim pasin isi. Na em i hapman tru bilong toktok. Taim em i yangpela yet, em i skul long bihainim olgeta gutpela pasin. Orait Judas i lukim Onias i litimapim han bilong em na i prea bilong helpim olgeta Juda. ¹³ Na Judas i lukim narapela man i kamap na em i mekim wankain pasin na i prea olsem Onias. Dispela man em i lapun na i gat waitpela gras na i luk olsem wanpela bikman i gat strong na pawa. ¹⁴ Na Onias i tok, “Dispela man em i Jeremaia. Em i wanpela profet bilong God. Em i laikim ol wantok Juda, na em i save mekim planti prea bilong helpim ol manmeri bilong taun Jerusalem, em taun bilong God yet.”

¹⁵ Long han sut bilong en Jeremaia i holim wanpela bainat ol i bin bilasim long gol. Na em i givim long Judas ¹⁶ na em i tok olsem, “Kisim dispela bainat. Em i holi, long wanem, God yet i givim

* **15:12:** Em dispela Onias stori bilong en i stap long 2 Makabi 3.1–4.38.

dispela presen i kam long yu, na em bai i helpim yu long pinisim ol birua bilong yu.”

¹⁷ Dispela gutpela toktok bilong Judas i kirapim bel bilong ol soldia. Na ol yangpela i kisim strong olsem ol bikpela man. Orait nau ol i pasim tok long lusim kem na i go pait long ol birua. Ol wan wan soldia bai i pait long ol wan wan birua inap pait i pinis. Ol i mekim olsem, long wanem, ol birua i redi long pinisim taun na pasin bilong lotu na tempel bilong ol. ¹⁸ Ol soldia i no wari tumas long ol meri na pikinini na ol brata na ol kandere bilong ol. Nogat. Ol i wari moa yet long tempel, em haus bilong God. ¹⁹ Ol manmeri i bin wet i stap long Jerusalem ol i pret tru na ol i wari long dispela pait i laik kamap long ples i stret.

Nikanor i lusim pait na i dai

²⁰ Olgeta manmeri i wet i stap, na ol i wari bai husat i win. Ol lain ami bilong ol birua i wokabaut i kam na ol i sanap i stap long lain bilong pait. Ol soldia i sindaun long ol hos, ol i sanap long tupela sait, na ol elefan i sanap namel. ²¹ Judas Makabeus i lukim traipela lain ami bilong ol birua na ol kain kain masin bilong pait na ol wel elefan. Na em i litimapim han bilong em na i prea long Bikpela i save wokim ol mirakel. Em i save pinis olsem, ol man God i laikim, ol i save winim pait long strong bilong God, na i no long strong bilong ol samting bilong pait. ²² Judas i prea olsem, “Bikpela, taim Hesechia i bin i stap king bilong ol Juda, yu bin salim ensel bilong yu i kam na em i kilim i dai 185,000 man bilong King

Senakerip. ²³ Orait Bikpela bilong heven, yu mas salim gutpela ensel bilong yu i go pas long mipela tu, na mekim ol birua i seksek na i guria. ²⁴ Long bikpela strong bilong yu, pinisim ol dispela lain man i bin mekim tok nogut long yu, na i bin kamap hia bilong pinisim ol manmeri bilong yu.” Em tasol prea bilong Judas.

²⁵ Taim Nikanor wantaim ol ami bilong en i wokabaut i go long pait, ol i winim ol biugel na mekim singsing bilong pait. ²⁶ Tasol taim Judas na ol man bilong en i go bungim ol birua, ol i prea na i singaut long God. ²⁷ Ol i prea long bel na ol i pait wantaim han. Na namba bilong ol birua ol Juda i kilim i dai, em i winim 35,000 man. Ol i amamas tru long helpim bilong God. ²⁸ Pait i pinis, na ol i amamas. Na taim ol i wokabaut i go bek, ol i lukim Nikanor i slip i stap wantaim klos pait. Em i dai pinis. Ol i lukim em pinis, ²⁹ na ol i singaut na long tok ples ol i litimapim nem bilong Bikpela.

³⁰ Oltaim Judas Makabeus i bin pait wantaim bodi na spirit bilong em olgeta bilong helpim ol manmeri bilong em. Taim em i yangpela yet, i kam inap nau, em i soim olsem, em i laikim tru kantri bilong em. Dispela Judas nau i givim tok long katim het na han sut bilong Nikanor na karim i go long Jerusalem. ³¹ Taim ol i kamap long taun, Judas i singautim ol manmeri i kam bung, na em i tokim ol pris long sanap long ai bilong alta. Em i singautim tu ol soldia i stap long strongpela haus. ³² Orait olgeta i kam sanap lukim dispela het bilong man nogut Nikanor, na dispela han i laik

bagarapim tempel bilong God I Gat Olgeta Strong.
³³ Judas i rausim tang bilong dispela man nogut, na em i tok bai ol i mas givim long ol pisin bilong kaikai, na em bai i hangamapim het wantaim han long hap banis i lukluk i go long tempel. Em tasol bekim bilong hambakpasin bilong Nikanor.

³⁴ Olgeta manmeri i singaut moa yet na ol i litimapim nem bilong Bikpela i bin soim strong bilong em, na ol i tok, “Yumi givim biknem long God i bin was gut long ples holi bilong em. Em i no larim man nogut i brukim tambu bilong em.”

³⁵ Na Judas i hangamapim het bilong Nikanor long banis bilong strongpela haus, bai olgeta manmeri i ken lukim mak bilong helpim bilong Bikpela.

³⁶ Na olgeta manmeri wantaim i pasim tok olsem, long wan wan yia ol i no ken lusim ting long dispela de. Dispela em i de namba 13 bilong namba 12 mun, em long tok ples ol i kolim mun Adar. Em i save kamap long de i go pas long de bilong Mordekai.†

³⁷ Em tasol stori bilong Nikanor. Stat long dispela taim i kam inap nau, ol Hibru yet i bosim dispela taun Jerusalem, olsem na mi ken pinisim ol stori bilong mi. ³⁸ Sapos mi bin raitim gut na stori bilong mi i klia, orait mi amamas. Tasol sapos ol stori bilong mi i toktok nabaut, orait mi ken tok olsem, mi bin traिम tasol. ³⁹ Yumi save pinis, em i no gutpela pasin long dringim wain nating o wara nating. Nogat. Yumi save abusim wain wantaim

15:36: 1 Mkb 7.49 † **15:36:** Mun Adar bilong ol Juda i save kamap long mun Februeri na Mas bilong yumi. Dispela de bilong Mordekai, em dispela bikpela de ol Juda i kolim Purim. Lukim Esta 9.20-32.

wara bilong mekim em i swit. Olsem tasol yumi
save kisim ol kain kain stori na abusim wantaim,
bai ol i ken krai gut long yau bilong man i harim.
Em tasol las tok bilong mi.

lxxx

Buk Baibel long Tok Pisin
The Holy Bible with Deuterocanon in the Tok Pisin
(Melanesian Pidgin) Language of Papua New Guinea
Buk Baibel long Tok Pisin bilong Niugini

Copyright © 1969–2008 The Bible Society of Papua New Guinea

© Faith Comes by Hearing

Language: Tok Pisin (Melanesian Pidgin)

Translation by: The Bible Society of Papua New Guinea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2024-04-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2024 from source files dated 18 Apr 2024

5c0c4a4f-dad2-5d97-a0e2-3798fa9dafbd